

Naša anketa

Prezidentka SR Zuzana Čaputová v príhovore na ústredných oslavách 75. výročia SNP povedala, že ak si máme „dnes uctiť pamiatku a odkaz Povstania, musíme si uchovať vieru v to, v čo verili jeho hrdinovia“. Súhlasíte s ňou?

Igor a Anna Schmidtoví, členovia ZO SZPB Jána Bulíka, Petržalka: – V rámci odpovede na otázku s ňou výnimočne súhlasíme. Tu si, asi, vystačila s vlastným rozumom.

Michal Kuchár, tajomník ObIV SZPB, Spišská Nová Ves: – Jednoznačná odpoveď, súhlasím! Hádám už je potrebné veriť v to, v čo verili jeho hrdinovia. Nepoznám lepšie vyznanie k tejto nezapudnuteľnej a významnej udalosti v našich novodobých dejinách.

Alžbeta Vokárová, predsedkyňa ZO SZPB, Banská Bystrica – Kostiviarska: – V prvom rade ide o to, či pani prezidentka Zuzana Čaputová sama vie, v čo verili naši otcovia a starí otcovia – hrdinovia SNP.

Viem však naisto, poznajú názory svojho otca, ktorý bol priamym účastníkom SNP, že by neverili v to, že ich vnuci a pravnuci budú víťať vrahov, proti ktorým bojovali, že nám bude niekto hovoriť o tom, že nás vlastne oslobodili Američania, že máme veriť v to, že USA sú zárukou našej bezpečnosti.

Skutoční naši osloboditelia a víťazi 2. svetovej vojny sú nám zrazu podsúvaní ako nepriatelia a pani prezidentka neurobí ani to, aby ich pozvala ako oficiálnych hostí na oslavy SNP. Takže pani prezidentka Zuzana Čaputová má čo robiť, aby si tieto veci zrovnala vo vlastnej hlave a potom verejne vyzvala občanov v čo majú veriť.

Marta Brunovská, podpredsedníčka ZO SZPB, Bernolákov: – Každý rok sa zúčastňujem osláv SNP v Banskej Bystrici. Úprimnosť prejavov jednotlivých rečníkov vnímaví účastníci odmenia aplauzom, v mnohých prípadoch neutíchajúcim už počas prejavu. V prípade prejavu hlavy štátu v posledných rokoch tak tomu nie je. Z radov publika sa ozýval vlašný potlesk a miestami aj piskot. Tak tomu bolo aj tento rok. Uctiť si pamiatku a odkaz Povstania sa nedá prekrúcaním dejín a hľadaním nepriateľa u tých, čo nám v povstaní pomáhali.

Jozef Mravík, predseda ZO SZPB, Partizánske: – Súhlasím i s úctou k pani prezidentke, ak je jej vyhlásenie úprimné, pravdivé a nie dvojzmyselné. Pani prezidentka však už na dňoch v Bruseli, Kyjeve a pri iných vyhláseniach šliapala si po svojich vyhláseniach, ktoré deklarovala na oslavách 75. výročia SNP v B. Bystrici.

Hneď zabudla, že odkazom SNP nie je zbrojenie, ani zrada mierových hodnôt, demokracie, ak „kuje“ prezidentom národná nenávisť voči inému

(Pokračovanie na str. 3)

Perlička

„Stromový“ granát

Na Kryme našli granát z 2. svetovej vojny, ktorý po celý čas visel a časom aj zarástol na strome.

Nálož o hmotnosti 1 kg bola nájdená v úžlabine blízko dediny Bondarenkovo. Pracovníci ministerstva pre mimoriadne situácie pre istotu skontrolovali celé okolie a našli aj dve letecké bomby.

Podľa vz.ru zo 14. 9. 2019

BOJOVNÍK

DVOJTÝŽDENNÍK ANTIFAŠISTOV

Ročník LXIV 3. 10. 2019 Cena 0,70 € (0,44 € pre predplatiteľov)

20

SZPB a ČSBS odsudzujú zneuctovanie pamätníkov

Vzájomnú podporu v boji so zneuctovateľmi a ničiteľmi pamätníkov protifašistického odboja a jeho hrdinov vyjadrili slovenský a český protifašistický bojovníci v spoločnom „Vyhlásení“, ktoré sa zrodilo na pracovnom stretnutí delegácií Predsedníctva ÚR SZPB a Výkonného výboru ÚV ČSBS 24.–26. septembra 2019 v Ružomberku.

SZPB vyjadril podporu ČSBS v jeho principiálnom a nekompromisnom postoji voči tým, ktorí opakovanne poškodzovali pamätník maršala Ivana S. Koneva v Prahe i voči tým, ktorí ho chcú odstrániť spred očí verejnosti. ČSBS zase podporil protifašistický zápas SZPB s prekrúčačmi histórie 2. svetovej vojny a ničiteľmi pamätníka 1. čs. armádneho zboru v ZSSR na vrchu Javorina nad obcou Strážnava.

Oba zväzy vyhlasujú, že prijali opatrenia na zintenzívnenie vzájomnej komunikácie na posilnenie protifašistických postojov, tak vo vnútri svojich organizácií, ako aj navonok, osobitne s mládežou oboch republík.

A pretože protifašistická tradícia tvorí jeden z pilierov ústav SR a ČR, SZPB i ČSBS vyzývajú predstaviteľov svojich štátov, aby na pôde OSN opäť začali podporovať rezolúcie, ktoré verejne odsudzujú nacizmus, fašizmus a ich novodobé odrody. (Celé znenie „Vyhlásenia ku svojim členom a občanom SR a ČR“ je na www.szpb.sk.)

Predseda SZPB Pavol Sečár a predseda ČSBS Jaroslav Vodička vzájomne informovali obe delegácie o práci a činnosti svojich organizácií a zhodnotili vzájomnú spoluprácu. Miestopredseda ČSBS **Emil Kulfánek otvorene odkryl podstatu problémov**, v ktorých sa českí proti-

fašisti nachádzajú. Tie vraj spočívajú aj v obsahu názvu Český svaz bojovníkov za slobodu, pretože osobitne kvôli slovám „bojovníci za slobodu“ sa im začínajú do ČSBS tlačiť stúpenec 3. odboja (protikomunistického odboja), čiže ide tu o snahu nahradiť pôvodných a pravých bojovníkov s fašizmom a nemeckým nacizmom.

ČSBS však riešenie tejto situácie našiel. V roku 2021 bude mať XI. zjazd a preto už dnes začínajú jeho štruktúry pracovať na zmene názvu svojej organizácie na „Český svaz protifašistických bojovníkov“. Aby už z názvu bolo vidieť „kto sme“, povedal E. Kulfánek a spolu s predsedom J. Vodičkom požiadali Slovenský zväz protifašistických bojovníkov o praktickú podporu tohto ich kroku. Tú im naše predsedníctvo okamžite vyjadrilo.

(Pokračovanie na str. 3)

Ludstvo má konflikt s planétou

Generálny tajomník OSN António Guterres počas vystúpenia na mládežníckom klimatickom samite porozprával o konflikte, do ktorého sa dnes pustilo ľudstvo a naša planéta.

„Medzi národmi sme mali konflikty od vzniku ľudskej rasy po tisícročia. Po prvýkrát tu však máme konflikt medzi ľuďmi a prírodou, medzi ľuďmi a planétou. Pre budúcnosť to bude absolútne zničujúce,“ povedal.

„Je to čoraz väčší problém strádania ľudstva. Množstvo ľudí dnes trpí a hynie kvôli klimatickým zmenám,“ podtrhol a obrátil sa na mladých ekologických bojovníkov.

„Vyzývam vás pokračovať v zachovaní si iniciatívy a viac volať na zodpovednosť moju generáciu. Moja generácia utrpela neúspech pri obrane spravodlivosti vo svete i v otázke ochrany planéty. Mám vnučky. Chceme, aby moje vnučky žili na planéte, ktorá je vhodná pre život,“ vyhlásil A. Guterres.

„Na mojej generácii je zodpovednosť. Vašou úlohou je teraz pritiahnuť nás k zodpovednosti, aby sme si nedovolili zradiť budúcnosť ľudstva,“ dodal. –r–

Začína sa nová vlna falzifikácií?

Novú vlnu falzifikácií dejín 2. sv. vojny spúšťajú vo východnej Európe „satelity“ USA a EÚ. Tieto pokusy budú pokračovať, vyhlásil predseda Ruskej vojensko-historickej spoločnosti... Sergej Ivanov.

Na medzinárodnej vedeckej konferencii „Stratégia ZSSR na odvrátenie druhej svetovej vojny v Európe a Ázii“ uviedol, že pri 80. výročí jej rozpútania sa „objavilo obrovské množstvo falzifikácií“ vtedajších historických udalostí. „Netreba byť jasnovidcom – všetko je pochopiteľné,“ povedal.

Ako príklad si vzal situáciu s pamätníkom maršalovi I. Konevovi v Prahe a okolnosti ohľadne výstavy ruských archívnych dokumentov v Sofii. „Poviem, že ničomu sa netreba diviť, bude sa to diať i naďalej. Čím vzdialenejší budeme od dátumu (vojny – pozn. Bojovník), tým ľahšie sa budú klamať obyvatelia, ktorí nechcú poznať dejiny,“ povedal Ivanov a uviedol, že „satelity Washingtonu alebo Bruselu sa pokúšajú postaviť všetko z nôh na hlavu a snažia sa preonačiť príčiny a výsledky druhej svetovej vojny.“ Tieto štáty si myslia, že „keď vyhrali studenú vojnu, môžu prehodnocovať aj výsledky ‘horúcej’“. Podľa ria.ru, 16. 9. 2019

Na zamyslenie:

**Múdrosť prichádza s vekom ako demencia.
Nevieme len, ktorá bude rýchlejšia.**

ISSN 03223-2018

9 770323 201002

20

Transformácia sveta je nezvratná!

Bez ohľadu na odpor západných štátov sa proces transformácie svetového poriadku stal nezvratným, vyhlásil minister zahraničia Ruska Sergej Lavrov v článku „Svet na rázcestí a systém medzinárodných vzťahov budúcnosti,“ venovaného otvoreniu 74. Valného zhromaždenia OSN.

„Dnes je očividné, že pokusy potvrdiť jednopolárny model (svetového poriadku) krachli. Proces transformácie svetového poriadku dosiahol nezvratný charakter,“ napísal Lavrov v článku pre časopis „Rusko v globálnej politike“.

„Noví silní hráči, majúci stabilnú hospodársku základňu, sa snažia aktívnejšie ovplyvňovať globálne a regionálne procesy, absolútne opodstatnene sa zúčastňujú na prijatí kľúčových

rozhodnutí. Rastie potreba omnoho spravodlivejšieho a inkluzívneho systému,“ poznamenal S. Lavrov. Poukázal na to, že v súčasnosti čoraz väčšia časť svetového spoločenstva odmieta prístupy, pri ktorých sú jedni štáty vybavené právom diktovať svoju vôľu iným. No a toto zase nevyhovuje tým, ktorí „stáročiami si zvykli vytvárať šablóny svetového vývoja“.

Reakcia západných štátov na to, čo sa deje, odhaľuje ich pra-

vé svetonázorové postoje. „Rétoriku na témy ‘liberalizmu’, ‘demokracie’ a ‘ľudských práv’ sprevádzajú prístupy založené na nerovnosti, nespravodlivosti a egoizme, presvedčení o vlastnej výnimočnosti,“ uviedol.

Ruský minister poukázal aj na to, že väčšina štátov už nechce závisieť od cudzích geopolitických záujmov a preto sa snažia o národne orientovanú vnútornú i zahraničnú politiku. – r –

Treba odvolať uznanie Kosova, vládnu mu vojnoví zločinci

Český prezident Miloš Zeman chce s českými ústavnými činiteľmi prerokovať, či by bolo možné, aby Česko odvolalo uznanie Kosova za samostatný štát. Na Twitteri to 11. 9. napísal Zemanov hovorca Jiří Ovčáček.

Zeman o zrušení uznania samostatného Kosova rozprával na tlačovej konferencii po stretnutí

so srbským prezidentom Aleksandarom Vučićom v Belehrade. Naznačil, že osobne takúto možnosť podporuje.

Štát, v ktorého vedení sú „vojnoví zločinci“, podľa neho nepatrí do spoločenstva demokratických štátov. Tento výrok Zemana tiež na Twitteri zverejnil hovorca Jiří Ovčáček. *Pravda.sk, 11. 9. 2019 (krátené)*

US generáli pochovávajú globálnu dominanciu USA

NATO čoraz rýchlejšie stráca vojenskú prevahu nad Ruskom. Priznal to predseda zboru náčelníkov štábov Joseph Dunford. Ale prečo to priznal?

V Lubľane na vojenskom výbore NATO povedal: „Rusko je konkurentom, a prevaha NATO nad Moskvou, ktorá sa správa čoraz suverénnejšie, sa znižila...“

Na prvý pohľad najvyšší dôstojníci NATO vyjadrujú znepokojenie kvôli ruskej rastúcej

vojenskej moci. Lenže za rozhovormi o parite Ruska a NATO je omnoho širšia téma. A to blízkosť zániku americkej dominancie!

Rusko sa nepodarilo medzinárodne izolovať, naopak badať čoraz silnejšie zblížovanie Ruska a Číny, čo je strašným snom pre

amerických diplomatov. Navyše sa deje opak, samotné USA sa rúčia do čoraz väčšej medzinárodnej izolácie. Super dôkazom toho sú slová francúzskeho prezidenta Emmanuela Macrona, ktorý Rusko nazýva „hlboko európskym štátom“ a navrhuje Francúzsku a zároveň aj celej Európe uskutočniť geopolitickú obrátku smerom k Moskve. *Podľa vz.ru, 23. 9. 2019*

Rusi analyzujú krach americkej PVO

Severnú hranicu Saudskej Arábie prikrýva 88 odpalovacích US systémov Patriot, z ktorých 36 má modifikáciu RAC-2 a 52 modernejšiu RAC-3.

Zdroj na ruskom ministerstve obrany dodáva, že okrem toho sa v Perzskom zálive nachádzajú tri torpédoborce vybavené systémom PVO Aegis s výzbrojou 100 rakiet SM-2.

Prečo taký rozsiahly systém prepustil prelet desiatky bezpilotníkov a krídlatých rakiet?

„Príčina tu môže byť len jedna: propagované americké PVO systémy Patriot a Aegis nezodpovedajú vyhlasovaným charakteristikám, sú málo efektívne na boj s nevelkými cieľmi a krídlatými raketami,“ podtrhol predstaviteľ ruského rezortu obrany. Americké protivzdušné systémy jednoducho vraj „nie sú pripravené na reálne bojové nasadenie protivníkom prostriedkov vzdušného útoku“. *Podľa vz.ru, 19. 9. 2019*

USA sa pustili do rozmiestnenia zbraní vo vesmíre

Rusko pozoruje, že Spojené štáty si rozbiehajúcou sa mediálnou kampaňou pripravujú pôdu na definitívne odmietnutie Zmluvy o všeobecnom zákaze jadrových skúšok (CTBTO), napísal ruský minister zahraničných vecí Sergej Lavrov v článku pre časopis Rusko v globálnej politike.

Poznamenal, že Washington tým de facto odmietol návrhy na vyhlásenie moratória na tieto činnosti.

Ruský minister poukázal na odstúpenie Spojených štátov od

Zmluvy o protiraketovej obrane (ABM) a „teraz, s jednomyselnou podporou členov NATO,“ aj od Zmluvy o likvidácii rakiet stredného a kratšieho doletu (INF), čím vzniká „riziko

demontáže celej bezpečnostnej architektúry“ sveta.

Lavrov dodal, že nejasné sú aj vyhliadky Zmluvy o ďalšom znižovaní a obmedzení počtu strategických útočných zbraní (START-3), keďže Spojené štáty nedali jasnú odpoveď na ruský návrh na jej predĺženie aj po uplynutí jej platnosti vo februári 2021. *HSP, 20. 9. 2019 (krátené)*

USA priznali bezmocnosť pred Ruskom

Spojené štáty nemajú protiraketovú obranu, ktorá by bola schopná ubrániť ich od ruských hyperzvukových zbraní. K takémuto poznaniu dospeli pracovníci amerického ústredia spoločenskej politiky. Svoje poznatky uverejnili v liste Real Clear Defense.

Pentagon sa podľa tohto ústredia zamerl na konštruovanie útočných zbraní, obrannému potenciálu sa vraj venuje príliš málo, tvrdia autori analýzy. Na obranu sa totiž ráta len so 6-timi percentami rozpočtu. – r –

Čo píšu iní

■ Odhalovanie katanov pokračuje

V Nemecku boli menovite zistení dvaja z 19-tich katanov, ktorí podľa ruskej prokuratúry majú podiel na vojnových zločinoch na území Novgorodskej oblasti v rokoch Veľkej vlasteneckej vojny.

V máji vyšetrovací výbor Ruska podal žalobu na 19 vinníkov genocídy obyvateľstva dediny „Žesťannaja Gorka“ a „Čorno“. Medzi katanmi, ktorí zlikvidovali tisíce ich obyvateľov, boli občania Nemecka a Lotyšska.

Vyšetrovateľ zločinov národného socializmu v Ludwigsburgu Thomas Will zistil, že jedným z katanov bol rodák z Insbucku Karl Abraham, ktorý velil einsatzgruppe „A“ v Novgorode a neskôr bol dozorcóm v koncentračnom tábore Auschwitz. Podľa údajov sovietskeho a ruského vyšetrovania bol to práve on, kto velil jednotke SD (pomocnej polície pri bezpečnostnej službe ríšskeho vodcu SS), ktorá bola rozmiestnená v dedine „Žostkaja Gorka“. Jednotka bojovala s partizánmi a odhaľovala sympatizantov sovietskeho režimu.

V archíve sú tiež údaje o zločinoch Herberta Burgdorfa, kópie ktorých Rusi na nemeckú žiadosť poslali do Ludwigsburgu. Ide tiež o jedného z veliteľov jednotky „A“ v Novgorode, ktorý mal však byť zabitý 10. 5. 1945. *Podľa ria.ru, 20. 9. 2019*

■ Video: brigádny generál a letec RAF Pavel Vranský – Briti by nás zostrelili ak by sme chceli pomôcť Pražskému povstaniu

Internetom kolujú slová českého letca a pilota RAF, už zosnulého Pavla Vranského, ktorý si tiež pred rokmi zaspomínal na Pražské povstanie.

„Keď sme lietali v Severnom mori, tak zrazu z nejakej posádky, ktorá tiež bola vo vzduchu, a mali s nami spojenie, nám povedali: V Prahe je povstanie. Jednu, tú prvú, noc z 5. na 6. sme celú stáli pri lietadlách a čakali na povolenie, aby sme mohli vyraziť smerom na pomoc Prahe. To neprichádzalo a tak sme rozhodli, že poletíme bez povolenia. A došlo to tak ďaleko, že keď sme natáčali motory, zrazu vybehol veliteľ našej eskadry. Ten povedal: Zhasnúť,“ spomínal Vranský.

„A dozvedeli sme sa, že nemôžeme vzlietnuť na pomoc, že Briti to zakázali a keby sme sa o to pokúsili, zostrelia nás britské stíhačky,“ dodal Vranský.

Video je súčasťou článku: <https://www.armadnymagazin.sk/2019/09/18/video-brigadny-general-a-letec-raf-pavel-vransky-briti-by-nas-zostrelili-ak-by-sme-chceli-pomoc-prazskemu-povstaniu/>

■ Bez Povstania by ste netrúvali čas na sociálnych sieťach, tvrdí účastník

V Brezovej pod Bradlom v miestnej časti Dvoly v septembri dokončili obnovu pamätníka Slovenskému národnému povstaniu.

„Mladí by si mali vážiť tých, ktorí padli za demokraciu. Lebo nebyť ich, nemohli by sa teraz hrať na počítačových hrách, či tráviť čas na sociálnych sieťach. Mali by si uvedomiť, že tento ich pokojný život bol vykúpený krvou,“ pripomenul Ján Krutý, aby sa nezabúdalo na udalosti pred 75 rokmi. Ten je posledný žijúci člen partizánskej skupiny veliteľa Reptu, ktorá pôsobila v okolí Brezovej pod Bradlom.

Obnovený pamätník pripomína nielen pôsobenie partizánskej skupiny z druhej Štefánikovej brigády, ale aj významné udalosti späté s históriou SNP v podbradliansko-podjavorinskom regióne. „Pamätník sme sa rozhodli postaviť na mieste, kde bol menovaný Miloš Uher za veliteľa partizánskeho oddielu. Je povinnosťou našej generácie zachovať spomienky na tieto udalosti,“ uviedol syn bývalého partizánskeho veliteľa. *Výňatok z pravda.sk zo 14. 9. 2019*

■ India buduje tábory pre 1,9 milióna moslimov

Indická vláda pripravuje „koncentračné tábory“ v štáte Assam pre 1,9 milióna moslimov, ktorí nedokážu potvrdiť indické občianstvo. Správu rozšírila pakistanská informačná agentúra Jang s odvolávkou sa na miestne zdroje.

Podľa údajov agentúry tí, ktorých mená nie sú v Národnom zozname občanov, mali 120 dní na to, aby si potvrdili svoje občianstvo. Teraz tzv. „neobčanov“ očakávajú špeciálne osady, ktoré vytvorila vláda.

Pakistanská informačná agentúra poznamenala, že tieto osídlenia sa podobajú na koncentračné tábory. *Podľa regnum.ru z 13. 9. 2019*

(Pokračovanie na str. 4)

SZPB a ČSBS odsudzujú zneuctovanie pamätníkov

Pred folklórnou skupinou Lučanskí hudci sedia sprava: oblasťný predseda SZPB v Ružomberku Róbert Fajta, Igor Čombor, Pavol Sečkář, tajomník ÚR SZPB Viliam Longauer, predseda Historickéj odbojovej skupiny partizánov v SNP a zahraniční Karol Kuna a účtovníčka Eva Spišáková.

(Dokončenie zo str. 1)

(V minulosti existoval Československý zväz protifašistických bojovníkov (ČSZPB). Bola to spoločenská organizácia československých účastníkov národne osloboditeľského boja a boja proti fašizmu v rokoch 1914–1945. Vznikol v roku 1951 s názvom Zväz protifašistických bojovníkov a to zlúčením slovenských a českých odbojových organizácií. V roku 1969 vznikol federálny československý zväz, ktorý zastrel Slovenský zväz protifašistických bojovníkov (SZPB) a Český svaz protifašistických bojovníkov (ČSPB). ČSBS sa teda v roku 2021 môže na svojom XI. zjazde vrátiť ku svojmu predchádzajúcemu názvu.)

V priebehu rokovania SZPB a ČSBS bol predseda P. Sečkář požiadany médiami, aby sa vyjadril k takmer jednohlasnej podpore poslancov obecného

zastupiteľstva Bratislava Staré Mesto, aby bola časť Námestia SNP premenovaná na Námestie nežnej revolúcie (alebo na Námestie 17. novembra...).

Už prvá veta médií, ktoré o tom informovali, otvorene vyjadřila, že Slovenský zväz protifašistických bojovníkov má na premenovanie časti Námestia SNP opačný názor a navyše, že túto iniciatívu dlhodobo kritizuje. Podľa Pavla Sečkářa by sa nemalo ukraľovať z námestia, ktoré má trvalú historickú hodnotu nielen pre Bratislavu, ale aj pre celé Slovensko.

„SNP umožnilo, aby mohla byť demokracia na Slovensku, november 1989 je jeho nepísaným pokračovaním. Preto by to malo byť na dôstojnom meste na novom sídlisku, ktorých je v Bratislave neúrekom. 17. november 1989 si zaslúži, aby ho malo v názve väčšie námestie a nie malinké, tržné námestie, ktoré bude po

premenovaní len symbolickým námestím na účet SNP. Čo komu SNP spravilo,“ opýtal sa Pavol Sečkář a informoval, že konečné rozhodnutie vyrieknu v októbri bratislavskí mestskí poslanci.

Spoločné rokovanie delegácií SZPB a ČSBS pokračovalo krátkou prednáškou a položením kvetov k pamätnému miestu bojov VI. taktickej skupiny v Bielom Potoku počas SNP, k pamätnej doske v Dolnom Kubíne, ktorá je pamiatkou na zapojenie sa do Povstania tunajších vojakov...

V programe bolo aj vzájomné udeľovanie vyznamenaní. Najvyššiu medailu ČSBS „Za vernosť“ si prevzali podpredsedovia ÚR SZPB Norbert Lacko a genmjr. Igor Čombor, ktorý, ako starosta mesta Ružomberok, podporil toto stretnutie aj darčekom a kultúrnym vystúpením miestnych folklórnych súborov. –vmi–, –vič–

Premiér vyzval v prvej oslobodenej obci k hrdosti

Peter Pellegrini vyzval na oslavách 75. výročia oslobodenia prvej obce na území bývalej ČSR – Kalinova k hrdosti. Hovoril aj o odvaha tých, ktorí počas SNP a 2. svetovej vojny stáli v prvých líniah, o nádeji, ktorú priniesli, ale aj o prekrucovaní dejinných faktov.

„Žijeme, žiaľ, v dobe, kedy je veľmi moderné popieranie histórie, prekrucovanie faktov a prispôbovanie skutočnosti dnešným politickým cieľom. S úžasom počujeme historické verzie, ktorých jediným cieľom je napasovať sa do niekoho aktuálneho politického výkladu. Preto chcem dnes jasne povedať: Za oslobodzovanie Slovenska zaplatila najvyššiu cenu Červená armáda a spolu s ňou bojujúci Česi a Slováci, zástupcovia mnohých ďalších národov a armáda Rumunska,“ vysvetlil

a dodal, že len pri oslobodzovaní Kalinova padlo 1 200 sovietskych vojakov.

Člen ÚR SZPB Ján Uhrík označil Kalinovu za symbol oslobodenia. „Tunajším pietnym zhromaždením sa v Slovenskej republike každoročne otvárajú spomienkové oslavy oslobodenia našich obcí a miest.“

RIA Novosti sa musí doškoliť

Spravodajstvo o oslave výročia oslobodenia prvej slovenskej obce priniesla aj Ruská informačná agentúra Novosti,

ktorá uviedla, že hlavná časť Slovenska bola oslobodená Bratislavsko-brnianskou operáciou (Nechápeme, prečo spomína pri oslobodení Kalinova práve tú, ktorá sa začala až o šesť mesiacov neskôr, čiže 25. marca 1945).

RIA Novosti uviedla tiež podivné údaje o stratách, ktoré nesedia so skutočnými faktami. Napisala totiž, že straty Červej armády (teda nie samotného 2. ukrajinského frontu!!!) činili 79,5 tisíc ľudí, vrátane nenávratných 16,9 tisíc ľudí, pričom počet padlých černoarmejcov pri oslobodzovaní celého Slovenska bol v skutočnosti takmer štvornásobný. –r–

Zomrel najstarší Rakúšan, ktorý prežil holokaust

Vo veku 106 rokov zomrel vo štvrtok 19. septembra v Salzburgu Marko Feingold – najstarší Rakúšan, ktorý prežil holokaust a nacistické koncentračné tábory. V piatok 20. 9. 2019 o tom informoval denník Der Kurier.

Marko Feingold sa narodil 28. mája 1923 v Banskej Bystrici. Od roku 1979 pôsobil viac než 30 rokov ako predseda židovskej náboženskej obce v Salzburgu. Podarilo sa mu prežiť väznenie v štyroch koncen-

tračných táboroch – Osvienčime, Neuengamme, Dachau a Buchenwalde. Z posledného z nich ho v roku 1945 oslobodili americké vojská.

Po skončení druhej svetovej vojny – v priebehu rokov 1945 až 1948 – pomáhal cez židovskú utečeneckú organizáciu Bricha organizovať emigráciu vysídlených osôb zo strednej a východnej Európy do Palestíny. –r–

Naša anketa

(Dokončenie zo str. 1)

národu – v súčasnosti voči ruskému. Nenávisť je prejavom a neomylnou známkou národného sebeckta, ktorú v srdci chovajú zlobu, nenávisť a to je v odkaze neprípustné.

Prezident, ako vrchný veliteľ ozbrojených síl, musí byť tiež dochvilný, ak chce veliť ozbrojeným silám – ako sa to stalo pred vojenskou prehliadkou počas osláv 75. výročia SNP. Čakali generáli, čakalo vojsko, čakali vládni predstavitelia, čakal národ.

Neposledná poznámka, ako je možné, že sú na Slovensku cudzie vojská a kto ich pozval, keď nežije Vasil Bilak?

Mikuláš Krascenics, predseda ZO SZPB Bojnice: – Naša viera sa zhoduje s vierou tých, ktorí sa zúčastnili SNP a darovali to najdrahšie – svoje životy za slobodu, za mier, pokojný život a boj proti ideám fašizmu. Preto som presvedčený, že máme právo, dokonca morálnu povinnosť čtiť, vážiť si a v srdci i v pamäti uchovávať idey SNP a vieru v tých, ktorí za ne bojovali a umierali. Idey SNP sú a aj v budúcnosti budú našou hlavnou ideou a smerovaním do budúcnosti.

Názory respondentov sa nemusia zhodovať s názorom redakcie a vydavateľa.

Ruský historik I. Al'tman: V ZSSR nepoznali pojem „holokaust“

V čase existencie Sovietskeho zväzu nikto nevedel, čo znamená slovo holokaust. Uviedol to ruský historik Ilja Al'tman počas gulatého stola v Ruskom centre vedy a kultúry. Na jeho pôde hostia z Moskvy hovorili o študovaní a vyučovaní témy holokaust v Rusku a zaujímali sa o to, ako je to na Slovensku.

Ilja Al'tman v minulosti pôsobil v hlavnom archíve krajiny, v súčasnosti je to Štátny archív Ruskej federácie. Do neho boli dovezené archívy, ktoré našla Červená armáda v Nemecku, ale aj archívy mnohých židovských obcí z európskych štátov.

V roku 1989 sa Al'tmanovi podarilo nájsť text Čiernej knihy, ktorá sa už považovala za stratenú. Ide o zborník dokumentov, ktorý pripravovali do tlače dvaja známi sovietski spisovatelia Vasilij Grossman (1905–1964) a Ilja Erenburg (1891–1967).

Čierna kniha bola pripravená na vydanie v roku 1946. Bola určená ako vecný dôkaz na Norimberskom procese. V roku 1952 sa stala vecným dôkazom na inom procese, vo veci židovského protifašistického výboru v Moskve. Bol to posledný veľký proces za života Josifa Vissarionoviča Stalina, na ktorom boli súdení 13 ľudí a proces bol vo veci, „zdôrazňujem tu, že vo veci nie židovského, ale protifašistického výboru“.

„Ak by tá kniha bola zverejnená, a rátať sa s tým, že bude v desiatich jazykoch, potom by sa svetová verejnosť dozvedela o mnohých udalostiach súvisiacich s holokaustom nielen na území ZSSR a v táboroch smrti oveľa skôr,“ podčiarkol Al'tman.

Po nájdení tohto vzácného dokumentu sa niekoľko nadšencov rozhodlo založiť občianske združenie, ktoré existovalo päť rokov v Al'tmanovom byte. Až v roku 1997 dostali od vlády priestory v centre Moskvy. Od roku 1992 organizácia usporadúvala spomienkové večery v Moskve. A od roku 1995 sa začali tieto spomienkové akcie konať 27. januára, teda v deň, keď Červená armáda oslobodila koncentračný tábor Auschwitz.

Zároveň Al'tman vyjadril poľutovanie, že v jeho krajine neexistuje národný deň pamiatky obetí holokaustu, ako je to v 32 iných krajinách sveta vrátane Slovenska. „Práve naša organizácia, aby zaplnila prázdny priestor, začala uskutočňovať spomienkové akcie a spájať cez ne pamiatku na holokaust s dejinami krajiny“, doplnil Al'tman.

Podľa pravda.sk z 13. 9. 2019

Uvolnený „banderovec“

Z funkcie (niektoré médiá uvádzajú – škandalného) riaditeľa Ukrajinského inštitútu národnej pamäte bol údajne po vzájomnej dohode oboch strán uvolnený Vladimír M. Vjatrovič. Ruské noviny to však hodnotia, že „prezident Zelenskij udeľ po banderovcoch“.

Samotný Vjatrovič na facebooku napísal, že za päť rokov sa mu z väčšej časti podarilo zrealizovať to, čo si naplánoval.

„Ukrajina sa oslobodila od totalitnej symboliky, archívy KGB sú otvorené, spravodlivosť voči účastníkom osloboditeľského hnutia bola nastolená, rehabilitácia obetí represii podľa obnoveného zákona sa začala, vykonaná bola obrovská práca pri popularizácii ukrajinských dejín a rozfúkavania mýtov o našej minulosti,“ uviedol.

Ruské noviny Vzgljad naopak uviedli, že práve Vjatrovič bol na čele zložitej misie konštruovania ukrajinského historického mýtu. A kladú si otázku – čo sa teraz udeje s kultom S. Banderu a R. Šucheviča? –r–

Ivanov pripomenul Poľsku, ako ho urazil Churchill

Predseda rady Ruskej vojensko-historickej spoločnosti Sergej Ivanov v reakcii na obvinenia Ruska z propagandy, pripomenul Poľsku urážlivé porovnanie s hyenou, ktorým ho pred 80-rokmi počastoval bývalý britský premiér Winston Churchill.

Ivanov vystúpil v pondelok 16. 9. na medzinárodnej vedeckej konferencii „Stratégia ZSSR pri odvracaní druhej svetovej vojny v Európe i Ázii“. Rusko podľa neho na Západe často „obviňuje z propagandy“. „No poďme, vypočujme si teda Churchilla. Churchill povedal, že Poľsko počas všetkých predvojnových rokov konalo ako hyena“ a dodal, že „porovnanie je náležité“. Poľsko napr. vo výsledku Mníchovskej zrady obsadilo Tešínsku oblasť ČSR (škoda, že nespomenul aj obsadené slovenské územia – pozn. -vmi-).

(Všetci, ktorí sa zaoberajú štúdiom korešpondencie J. Stalina, W. Churchilla a T. Roosevelta vedia, že Churchill si niekedy naozaj nedával servítku pred ústa na označenie až nenormálneho správania poľskej vlády v Londýne. Napr. pred vypuknutím Varšavského povstania – pozn. -vmi-)

Ivanov tiež vyhlásil, že príčiny a výsledky 2. sv. vojny musia byť predmetom štúdia historikov a ich politizácia je neprípustná. „Vyzývam, aby také záležitosti, ako rok 1939 (popis paktu Molotov-Ribbentrop a začiatok 2. sv. vojny) posudzovali

historici a nie politici. Tu nesmie byť ani politikárčenie, ani ideológia“.

Mimoriadne zaujímavé je ďalšie vyjadrenie Ivanova v súvislosti s kvalitou historických vedomostí ruských školákov. Lebo rovnako sa to týka aj slovenských: „Čím ďalej sa budeme ocitať od udalostí roku 1939, 1941, alebo 1945, o to ľahšie bude možné presvedčať dorastajúcu generáciu, ktorá sa nie veľmi zaoberá dejinami... Dnešní žiaci nie tak dobre poznajú dejiny, ako ich poznala moja generácia. Prieskumy žiakov na veľmi jednoduché otázky: s kým bojoval Sovietsky zväz, čím sa skončila Veľká vlastenecká vojna, vyjavujú rôzne odpovede, čoho predtým nebolo,“ uviedol.

Podľa vz.ru, 16. 9. 2019

Európania uprednostňujú neutralitu

Oficiálne americké vojenské noviny Stars and Stripes (Hviezdy a pruhy), ktoré vydáva Ministerstvo obrany USA, 11. 9. 2019 uverejnili výsledky prieskumu, ktorý konštatuje, že v prípade rusko-amerického konfliktu Európania uprednostňujú neutralitu.

Paneurópsky politický inštitút (think tank) European Council on Foreign Relations (Európska rada pre zahraničné vzťahy) poveril britskú analytickú firmu, aby vykonala rozsiahly prieskum verejnej mienky, v rámci ktorého oslovlili vyše 60 000 ľudí v 14 členských štátoch EÚ.

Na otázku, na čej strane by ich krajina mala stáť v prípade konfliktu medzi USA s Ruskom, väčšina oslovených vo všetkých krajinách – okrem Poľska – uviedla, že by bolo najlepšie neprikloniť sa ani na jednu stranu. Tri krajiny EÚ – Slovensko, Grécko a Rakúsko – by dokonca preferovali Moskvu pred Washingtonom, hoci dve z nich sú aj členmi NATO (Slovensko a Grécko). Treba zdôrazniť, že v Nemecku, kde sa nachádza približne 30 000 amerických vojakov, preferuje neutralitu 70 % opýtaných, kým 12 % podporuje USA a 7 % Rusko.

Prehľad výsledkov je naozaj viac ako výrečný – uvádzam ho v per-

centuálnom vyjadrení podpory USA, podpory Ruska a zachovania neutrality: Poľsko (33 %, 6 %, 45 %); Dánsko (28 %, 4 %, 53 %); Česká republika (25 %, 9 %, 59 %); Holandsko (18 %, 6 %, 64 %); Francúzsko (18 %, 6 %, 63 %); Španielsko (17 %, 7 %, 62 %); Rumunsko (17 %, 5 %, 65 %); Švédsko (17 %, 4 %, 68 %); Taliansko (17 %, 9 %, 65 %); Maďarsko (13 %, 6 %, 71 %); Nemecko (12 %, 7 %, 70 %); Slovensko (6 %, 20 %, 65 %); Grécko (5 %, 7 %, 81 %); Rakúsko (4 %, 6 %, 85 %).

Zistenia sú podobné aj pre prípad, keby došlo ku konfliktu medzi USA s Čínou, pričom Európania vo vysokej miere uprednostňujú neutralitu. „Štúdia odhaľuje zásadný posun v názoroch Európanov na svet,“ uvádza sa v záveroch Európskej rady pre zahraničné vzťahy. Výsledky prieskumu dokumentujú rastúcu túžbu Európanov, aby EÚ bola protiváhou veľmoci – akými sú USA, Čína a Rusko. „Zdá

sa, že európski voliči chcú, aby sa EÚ stala silným, nezávislým aktérom prostredníctvom nekonfrontačnej stratégie. V konfliktoch medzi USA a Čínou alebo Ruskom jednoznačne preferujú neutralitu EÚ vo vzťahu ku konkurenčným veľmociam,“ uvádza štúdia. Viacerých amerických analytikov výsledky prekvapili a niektorých veľmi nepríjemne.

Internetová stránka První zprávy, ktorú česká edícia Wikipédie zaraďuje medzi dezinformačné weby, v tejto súvislosti 14. 9. 2019 konštatovala, že reakcia obyvateľov Starého kontinentu berie do úvahy (či už intuitívne alebo vedome), že konfrontácia medzi Ruskom a Spojenými štátmi sa môže odohrať práve na území Európy s absolútnou deštruktívnou a v prípade použitia jadrových zbraní úplne likvidačným výsledkom. Tak, ako predchádzajúce dva svetové konflikty, ktoré z nej urobili kontinent trosiek. Otázkou ostáva, kto má možnosť v tzv. slobodnej encyklopédii spochybňovať seriózne zdroje informácií, a teda manipulovať verejnú mienku?

Pavol Janík

Prepisovanie dejín prekonáva všetky hranice!

Akoby už nestačilo, že takmer to už vyzerá, že Prahu oslobodili v máji 1945 Američania a 2. sv. vojnu prehralo Rusko!

Je neuveriteľné, že sa nemecká kancelárka Merkelová objavila pri oslavách 75. výročia vylodenia v Normandii medzi predstaviteľmi Spojencov a dokonca sa s nimi nechala spoločne vyfotiť.

Celé tieto oslavy navodzovali dojem, že 2. sv. vojnu vyhrali Američania, kým Rusi sa schovávali v zemľankách niekde na Sibíri. Pravdou je však to, že za celé vylodenie v Normandii padlo toľko spojeneckých vojakov, koľko ich v Stalingrade padalo denne.

Takže, napravme si poprekrucované dejiny!

- 2. sv. vojnu rozpútalo Nemecko, konkrétne predchodca Frau Merkelovej Adolf Hitler. Vojna sa (podľa európskych historikov) začala 1. 9. 1939 nemeckým útokom proti Poľsku. Počet jej obetí sa odhaduje na 72 miliónov!!!

- Zásadnou pre vývoj 2. sv. vojny bola bitka o Moskvu (1. 10. 1941–7. 1. 1942). Ukázala, že dovtedy neporazený Wehrmacht sa dá zastaviť.

- Kľúčovou a najväčšou bitkou všetkých čias bola bitka o Stalingrad (28. 6. 1942–2. 2. 1943). Padlo v nej viac Sovietov, ako Američanov, Francúzov a Britov za celú 2. sv. vojnu.

- Rozhodujúcou pre priebeh 2. sv. vojny bola bitka pri Kursku (5. 7.–22. 8. 1943). Nemci tu stratili strategickú iniciatívu. Vzápätí po tom sa začala bitka o Dneper (24. 8.–23. 12. 1943).

- 1. 12. 1943 – ZSSR na Teheránskej konferencii presvedčil spojencov o potrebe otvorenia 2. frontu v Normandii. Najviac ich o tom presvedčili dôsledky bitky o Dneper.

- 6. 6. 1944 – Spojenci sa konečne vylodili v Normandii. Na jedného zdecimovaného nemeckého vojaka útočili viac ako štyria spojeneckí vojaci.

- Operácia Bagration, mohutná sovietska odvetá Blitzkriegu (22. 6.–29. 8. 1944). Po prvýkrát sa tu obrátil pomer padlých. V bitke padol dvojnásobok Nemcov ako Sovietov.

- 4. 2. 1945 – Jaltská konferencia. Spojenci sa dohodli na povojnovom usporiadaní Európy a sveta. Jasné bolo jedno – Hitler vojnu prehral.

- 2. 5. 1945 Červená armáda dobyla Berlín.

- 9. 5. 1945 Červená armáda oslobodila hlavné mesto ČSR Prahu.

- 6. a 9. 8. 1945 boli zhodené bomby na Hirošimu a Nagasaki.

S využitím czechfreepress.cz z 18. 9. 2019

Čo píšú iní

(Dokončenie zo str. 2)

■ Prečo sa hrdinskí Pražania neoslobodili v r. 1943 sami?

„V súvislosti so snahou odstrániť sochu maršala Koneva z námestia v Prahe 6 miestni politici prišli s tvrdeniami, ktoré sú naozaj trápne. Tvrдили napríklad, že Pražania sa v máji 1945 oslobodili sami, takže žiadnu pomoc Červenej armády nepotrebovali. Ak by to bola pravda, potom nie je jasné, prečo sa hrdinskí Pražania neoslobodili už napríklad v máji 42 alebo povedzme v júni 1943. Prečo nedonútili nemecké jednotky ku kapitulácii oveľa skôr a čakali so svojím oslobodením vlastnými silami, až bude po páde Berlína?“, pýta sa ironicky český sociológ a bývalý europoslanec Jan Keller.

Radnica Prahy 6 sa podľa jeho slov zachovala v prvej fáze sporu veľmi prefikane. Zakryla sochu Koneva plachtou. „Tým, ktorí chcú pomník zachovať, mohla tvrdiť, že tam predsa stále stojí. Naopak, tým, ktorí ho chcú odstrániť, mohla nahovárať, že tam už predsa nie je. Asi sa radní veľa divili, že ich „inteligentné“ riešenia nuspokojili ani jednu stranu sporu,“ dodáva.

Korunu všetkému podľa Kellera nasadili politici, ktorí začali tvrdiť, že Konevova socha nemá v Prahe čo robiť, pretože za naše oslobodenie bojovali predsa radoví vojaci, nie maršal, ktorý si v pražskom povstaní ani nevystrelil. „Rovnakí politici však kritizujú Koneva za to, že potlačil maďarské povstanie v roku 1956. Ako keby nechápali, že to povstanie predsa potlačili obyčajní vojaci, maršal si v Budapešti ani nevystrelil,“ upozorňuje.

HSP, 18. 9. 2019 (výňatok)

■ Pražania idú premiestniť Konevov pamätník

Samospráva Prahy 6 väčšinou prijala rozhodnutie o prenose pamätníka maršalovi ZSSR I. Konevovi.

„Počas štyroch hodín členovia vedenia Prahy 6 diskutovali o ďalšom osude Konevovho pamätníka. Väčšinou hlasov bolo rozhodnuté o jeho prenose na dôstojné miesto, do jedného z múzeí, a uskutočnenia konkurzu na vytvorenie nového pamätníka hrdinom – osloboditeľom Prahy v roku 1945,“ zaregistrovala RIA Novosti slová hlavy rajónu Ondřeja Koláča.

„Za“ prenos hlasovalo 33 poslancov, „proti“ bol jeden a šesť sa „zdržalo“.

Podľa vz.ru z 13. 9. 2019

■ Moskva ostro odsúdila rozhodnutie pražských poslancov

Ruské ministerstvo zahraničia je rozhorčené z cynického rozhodnutia pražských úradov o prenesení pamätníka maršala Sovietskeho zväzu Ivana Koneva. Tvrdí, že jej je ľúto, že Česko dopustilo takýto vývoj udalosti.

„Sme rozhorčení cynickým rozhodnutím samosprávnych orgánov Prahy 6 o prenose z tejto časti hlavného mesta pamätníka maršala ZSSR Ivana S. Koneva, pod ktorého velením vojská 1. ukrajinského frontu v máji 1945 oslobodili Prahu od nacistov. Je nám veľmi ľúto, že miestne úrady nepochopili výzvu verejnosti a českého vedenia nedopustiť podobný vývoj udalosti. Naďalej si myslíme, že tento krok je porušením bilaterálnej Dohody o priateľských vzťahoch a spolupráci z 26. 8. 1993,“ uvádza sa na webovej stránke ruského MZV.

V stanovisku sa ďalej uvádza, že toto samosprávne rozhodnutie sa môže stať evidentným popudom na poškodenie bilaterálnych vzťahov a nezostane bez odpovede.

Podľa ruskej tlače z 13. 9. 2019

Gemerčania nezabúdajú

Aj v týchto dňoch si obyvatelia Gemerskej Polomy už po 75-krát spolu s členmi ZO SZPB pripomenuli tragickú udalosť, ktorá sa stala počas SNP. Bola ňou havária sovietskeho dopravného lietadla neďaleko obce na hrebeni Flós.

V obci pri pamätníku padlých počas 2. svetovej vojny a SNP sa zhromaždili za účasti starostky Lillian Bronďošovej členovia obecného zastupiteľstva, ZO SZPB, hostia z Oblastného výboru SZPB v Rožňave, zo ZO SZPB

v Betliari a miestni spoluobčania. Prítomní položili vence pri pamätníku a minútou ticha vzdali úctu padlým vojakom. Po slovenskej hymne predseda ZO SZPB Juraj Sustrík pripomenul prítomným tunajšiu uda-

losť spred 75 rokov a význam SNP. Pripomenul, že tunajšia letecká tragédia sa udiala pri presune príslušníkov 2. čs. paradesantnej brigády na povstalecké bojisko.

Podpredseda OblV SZPB Milan Malček v príhovore zdôraznil historický význam SNP.

Potom sa účastníci spomienkového stretnutia presunuli k pamätníku na hrebeni Flós, kde

v ťažko dostupnom teréne položili veniec a uctili si pamiatku 18 padlých vojakov. Na počesť tejto udalosti bola v podvečer zapálená v obci vatra.

– MM –

Nesmieme zabudnúť...

Oblastný výbor SZPB v Starej Lubovni každoročne pozýva žiakov základných a stredných škôl nielen z mesta Stará Lubovňa, ale aj okolitých dedín na horu Marmon, na miesto, kde pred 75 rokmi bolo zostrelené lietadlo Červenej armády, ktoré pilotoval poručík Jevgenij Archipov.

Do krásnej lúčmi slnka zahalenéj prírody prišlo tohto roku 207 žiakov ZŠ a 113 študentov stredných škôl v sprievode 29 pedagogických pracovníkov. Potešilo nás,

že pozvanie prijali aj riaditeľky zo ZŠ Jarabina Žaneta Štefaníková, ktorá aktívne pracuje v Historicko-dokumentáčnej komisii pri OblV SZPB a ZŠ Plavnica Miriam Vyparinová, členka SZPB. Svedčí to o našej veľmi dobrej spolupráci so školami.

Predseda OblV SZPB Václav Homišan po privítaní prítomných

predstavil funkcionárov oblastného výboru a priblížil mládeži našu činnosť. Informoval aj o záveroch XVII. zjazdu SZPB, ktorý rozhodol o zriaďovaní Klubov mladých priateľov SZPB. Akcie sa zúčastnila aj predsedníčka oblastnej komisie pre učiteľov, ženy a mládež Anna Melicherová a členka komisie Anna Fecenková.

Predseda HDKo Ladislav Šlachťovský aj napriek sťaženým podmienkam zabezpečil kvalitné ozvučenie a prihovril sa tiež k prítomným. Zdôraznil, že nesmieme zabudnúť na časy keď muži zanechávali svoje rodiny a išli bojovať proti fašizmu. Nebolo to inak ani v prípade sovietskeho letca Jevgenija Archipova.

L. Šlachťovský vyzdvihol aj spolupatričnosť našich rodákov, ktorú preukázali poskytovaním pomoci raneným, i keď mnohokrát pri tom riskovali vlastné životy.

Naše stretnutie s mládežou pokračovalo v družnej besede pri ohníku, kde sme si pochutili na opekaných pochutinách.

Anna Melicherová, tajomníčka OblV SZPB S. Lubovňa

Obnovené pamätné miesto v Radaticiach

Hájnikova lúka v katastri obce Radatice v okrese Prešov je miestom pádu britského bombardéra, ktorý zostrelili Nemci 28. 12. 1944. Zahynulo v ňom osem poľských letcov.

Obec Radatice sa rozhodla v kontexte 75. výročia udalostí, ktoré sa odohrali v priebehu vojnového roka 1944 na Slovensku, obnoviť toto pamätné miesto.

Dnes ho tvorí nový trojmetrový kríž, trojjazyčná informačná tabuľa, turistická mapa mikroregiónu Čierna hora a lavičky pre turistov.

Pri tohtoročnej pietnej spomienke 16. 9. 2019 bolo pamätné miesto s vojenskými poctami odhalené a posvätené vojenským kaplánom.

Ján Krajčovič, podpredseda OblV SZPB Prešov, snímka Igor Cienik

Spomienka na osobnosti SNP

Členovia a sympatizanti ZO SZPB v Želiezovciach si 75. výročie SNP pripomenuli na niekoľkých podujatiach.

Jedným bola slávnostná členská schôdza za prítomnosti primátora Ondreja Juhásza, predsedu Oblastného výboru SZPB v Leviciach Jána Hamara, predsedníčky ZO JDS Kataríny Šuchterovej, predsedníčky MO MS Magdy Holkovéj a predsedu ŠSK Magnum Jozefa Hallera. Tradičným významným hosťom bol zástupca ústredia maďarských antifašistov z Budapešti György Mészáros, ktorý sa spolu s nami zúčastnil aj celoslovenských osláv SNP v Banskej Bystrici.

Na tejto schôdzi si prevzali z rúk predsedu ZO SZPB Jozefa Výbocha, podpredsedníčky Evy Šimkovej a členky výboru Márie Varkolyovej pamätné plakety piati aktívni členovia výboru, ktorí sú priamymi potomkami účastníkov SNP.

Druhým podujatím schôdzy bolo kladenie vencov k Pomníku padlým v 2. svetovej vojne a obetiam holokaustu.

V podvečer 31. augusta sme sa stretli pri Povstaleckej vatre, kde sa k prítomným prihovarila Judita Mrázová, ktorá okrem spomienky na udalosti spred 75 rokov priblížila aj osobnosť jedného z účastníkov Povstania, rodáka z neďalekej Kolty Karola Adlera. Ten, ako 34-ročný veliteľ partizánskeho oddielu Sandor Petöfi bol fašistami zajatý, kruto mučený a na Vianoce 1944 v Dobšinej pre výstrahu verejnosti na námestí popravený.

Slávnostnú atmosféru nám spevom partizánskych, vojenských a ľudových piesní umocnili matičiarky. Nasledovalo slávnostné zapálenie vaty, chutný guláš a družná debata trvajúca do neskorého večera. – JV –

Nová pamätná tabuľa v Poprade

Dňa 12. septembra 2019 bola na budove gymnázia na ul. Kukučínovej v Poprade odhalená nová pamätná tabuľa pri príležitosti 75. výročia SNP. V týchto priestoroch bola v roku 1944 kasáreň Pod Gerlachom. Práve ona zohrala dôležitú úlohu po vypuknutí SNP.

Vo veliteľskej budove sa usídlilo povstalecké veliteľstvo. Po vyhlásenej mobilizácii sa v kasárni začali zhromažďovať dobrovoľníci, ktorým boli ihneď vydané zbrane. Mužov organizovali do jednotiek a pripravovali na obranu Popradu. Následne sa títo vojaci zúčastnili obranných bojov o Kežmarok a Poprad.

Keďže v Poprade nebola doteraz umiestnená žiadna pamätná tabuľa venovaná udalostiam SNP, vznikla myšlienka umiestniť ju práve na budove bývalej kasárne. Návrh predložil riaditeľ gymnázia Vladimír Lajčák. Spolu s predsedom HDK pri OblV SZPB v Poprade Marcelom Maniakom vypracovali

návrh textu, ktorý odsúhlasilo vedenie Oblastného výboru SZPB v Poprade.

Na území mesta sa nachádza niekoľko tabúl venovaných konkrétnym osobnostiam SNP. Táto pamätná tabuľa je však v Poprade prvá, ktorá je venovaná udalostiam počas SNP. Na slávnostnom odhalení tabule sa zúčastnilo vedenie gymnázia, pedagógovia, žiaci, vedenie OblV SZPB v Poprade, členovia Zväzu vojakov SR – klub Kežmarok, občianskeho združenia Arbat Poprad a KVH Tiger Poprad.

Marcel Maniak, predseda HDK pri OblV SZPB v Poprade

Aj Žiar odhalil novú pamätnú dosku

V Žiari nad Hronom sme si pripomenuli 75. výročie od vypuknutia SNP 28. 8. 2019. Pri pamätníku L. Exnára, prvého veliteľa partizánskej brigády na strednom Slovensku, ktorý sa nachádza pred prvou základnou školou, sa konali celomestské oslavy za účasti predstaviteľov štátnej správy a samosprávy, poslancov mesta a VÚC, ako i občanov mesta a členov SZPB.

S prejavom vystúpila prednostka okresného úradu Andrea Žiaková. O kultúrny program sa postarala spevácka skupina Seniori optimisti zo Žiaru nad Hronom. Na záver predseda oblastnej or-

ganizácie SZPB všetkých pozval na pokračovanie spomienkového zhromaždenia na Šibeničný vrch.

Tradične sa konali aj preteky mládeže a dospelých v behu na Šibeničný vrch, ako aj preteky cyk-

listov. Túto akciu už tradične organizuje mesto Žiar nad Hronom spoločne so športovým klubom.

Vo večerných hodinách bola zapálená povstalecká vatra. Ďalej sme pokračovali odhalením pamätnej tabule osadenej do kameňa, ktorá bude pripomínať dnešným občanom Žiaru nad Hronom, že naši predchodcovia zo Svätého Kríža sa zapojili v roku 1944 do SNP.

S prejavom vystúpil oblastný predseda SZPB Jaroslav Bulko.

– JB –

Mŕtvi ľudia dostávajú viac kvetov ako živí, pretože smútok je silnejší než vďačnosť. Anna Franková

Sučany s bohatým programom

Pri Pamätníku padlých sa spomienky na 75. výročie SNP v Sučanoch zúčastnili starosta Martin Rybár, predseda miestnej organizácie SZPB Miloš Skokňa, poslanec NR SR Ján Kvorka, naši členovia SZPB a spoluobčania.

Pritomných privítala Katarína Miháliková. Rečníci v príhovoroch spomenuli, že v Sučanoch sa ukrývali mnohí ilegálni pracovníci, že cez obec ilegálne prechádzali utečenci zo zajateckých táborov od moravských hraníc a že miestni rodáci zásobovali partizánov šatstvom, obuvou, zbraňami a vypoľahali im aj finančne.

Lenže koniec vojny nám priniesol radosť i žiaľ. Vo vojnových rokoch v protifašistickom odboji, počas povstania a v koncentračných táborech zahynulo 113 našich spoluobčanov. Všetkých sme si uctili položením kvetov k pamätníku.

Pri Výročí SNP sme zorganizovali Beh v srdci SNP. 17 km pretek viedol cez Sučany, Turčiansku Štiavničku do obce Sklabiňa a späť. Žiaci zároveň pretekali na školskej atletickej dráhe po 400 m a 800 m. Volejbalovým turnajom piatich trojčlenných družstiev prispeli aj volejbalový klub Tatran Sučany a Bilingválne gymnázium.

Danuša Pročková

Českí odbojáři k výročí SNP

Slávnostné zhromaždenie ČSBS sa konalo vo veľkej sále MO ČR. Zhromaždeniu predchádzali pietne akty polozenia vencov a kytíc pri Pamätníku padlých čs. letcov v rokoch 1939–1945 na Námestí Svobody a pri Pamätníku čs. zahraničných vojakov na Víťaznom námestí v Prahe 6.

V sále zaplnenej do posledného miesta sa ako prvý k prítomným prihovoriť riaditeľ Odboru pre vojnových veteránov MO ČR plk. gšt. Eduard Stehlik. Po ňom sa slova ujal veľvyslanec SR v ČR Peter Weiss a tajomník ÚR SZPB Viliam Longauer. Ten pripomenul pomoc Slovákov českým vlastencom odchádzajúcim z nacistami vytvo-

reného Protektorátu Čechy a Morava cez slovenské územie do zahraničného odboja, ako aj účasť vyše tridsiatich národov v SNP, z ktorých bolo takmer dvetisíc Čechov. V závere zdôraznil, že SNP nepochybné patrí medzi najvýznamnejšie udalosti československej a zároveň európskej protifašistickej rezistencie, pričom význam SNP spočíva predovšetkým vo fakte, že sa v ňom bojovalo spoločne za slobodu vlastní, s cieľom obnovy demokratickej ČR na zásadách rovnosti slovenského a českého národa.

Po vystúpení odovzdal piatim členom ČSBS, ČSOL a Sdružení čs. zahraničných leteckých – Východ medaily M. R. Štefánika I. a II. stupňa.

Petr Švanda, snímka autor

V. Longauer odovzdáva dekrét o vyznamenaní SZPB genmjr. L. Minaříkovi.

Tichá spomienka v Tornali

Spomienkového aktu sa zúčastnilo len „torzo“ obyvateľov mesta, no primátorka mesta Anna Szegediová áno.

Príhovor predniesol predseda ZO SZPB maršala ZSSR Rodiona J. Malinovského Marian Zelina. Jeho verziu v maďarčine predniesla učiteľka Eva Zakcharová, ktorá v oboch jazykoch predniesla aj úvodnú báseň. Bola o pamiatke na bojovníkov SNP i obeti nylasiovského fašizmu.

Žiaľ, spomienkovej akcie sa nezúčastnil posledný žijúci povstalec, spojka partizánskej brigády mjr. Kozlova Rákocsi – Artúr Szobonyia. Žiaľ, nezúčastnili sa jej ani pozostalí obeti maďarských nylasiovcov a nemeckých nacistov.

Smutné je aj to, že mesto Tornalja – miestna časť Šafárikova nepovažovalo za potrebné pozvať pri tejto príležitosti aj zástupcov veľvyslanectva RF v SR, ani potomkov bojovníkov partizánskej brigády mjr. Kozlova. Žiaľ!

Jozef Puppala, predseda HDK pri ObV SZPB v R. Sobote

Podtatranskí Alexandrovci na oslavách SNP v Trebišove

Tohoročný priebeh osláv 75. výročia SNP v Trebišove bol netrčadičný. Už pol hodiny pred oficiálnym začiatkom pietneho aktu napochodovali pred účastníkov k Pamätníku padlých červenoarmejcov na mestskom cintoríne členovia speváckeho súboru Podtatranskí Alexandrovci zo Svitu pod vedením Alexandra Tokára a partizánskymi a bojovými piesňami odštartovali slávnostný priebeh osláv.

Kladdenia vencov 26. augusta 2019 sa zúčastnili pracovníci Veľvyslanectva RF v SR Anatolij Tomnikov a Mária Vershinina, ktorí položili vence spolu s oblastným predsedom a tajomníčkou SZPB Milanom Urbanom a Máriou Kolesárovou a niekoľko desiatkami členov SZPB z trebišovskej oblasti. Hold bojovníkom v SNP vzdali aj zástupkyňa prednostu OÚ Alena Hodničáková, primátor mesta Marek Čížmar, príslušníci ozbrojených síl a policie, zástupcovia organizácií pôsobiacich v meste, členovia politických strán a ďalší naši spoluobčania.

Po hymnách SR a RF a dobovej básni Martiny Mištaničovej sa k prítomným prihovoriť M. Urb-

Ladislav Lippai, predseda ZO SZPB Trebišov2, snímka Olga Ragánová

Oslavy Výročia SNP na vrchu Zvonica pri Strečne bývajú vždy slávnostné aj svojou mohutnosťou. Jozef Petráš

Spomienkové stretnutie na Zlatej Bani

V sobotu 7. septembra 2019 sa na Zlatej Bani konalo regionálne spomienkové stretnutie na počesť 75. výročia SNP a vypálenia obce Zlatá Baňa.

Organizoval ho oblastný výbor SZPB v Prešove, Obec Zlatá Baňa, Prešovský samosprávny kraj, veliteľstvo 2. mb v Prešove za podpory a príspevnia ďalších organizácií a inštitúcií.

Dôstojnou pietou, kladením vencov a kytíc pri pamätníkoch, štafetovým behom po trase Prešov – Zlatá Baňa a turistickým pochodom v Slanskom pohorí účastníci regionálneho spomienkového stretnutia vzdali hold bojovníkom v SNP a uctili si utrpenie a strádanie občanov Zlatej Bane, ktorí zažili vypálenie rodnej obce nemeckými vojakmi 8. septembra 1944.

Obec Zlatá Baňa sa finančnou podporou Úradu vlády SR obnovila pamätník akademického

sochára Františka Gibalu „Útek z horiacej obce“ a zrenovovala okolie, v ktorom je umiestnený. Obci Zlatá Baňa bola za presadzovanie tradícií odkazu boja za národnú slobodu a proti fašizmu udelená pamätná medaila M. R. Štefánika 2. stupňa, ktorú odovzdali starostovi obce Marošovi Železníkovi členovia Ústrednej rady SZPB Benjamín Blaha z Humenného a Jozef Čorba z Prešova.

Sprievodnými akciami regionálneho spomienkového stretnutia boli statické a dynamické ukážky príslušníkov ozbrojených síl, policajného zboru, hasičského a záchranného zboru SR, zapálenie partizánskej vaty a kultúrny program.

Ján Krajčovič

Sprievodnými akciami regionálneho spomienkového stretnutia boli statické a dynamické ukážky príslušníkov ozbrojených síl, policajného zboru, hasičského a záchranného zboru SR, zapálenie partizánskej vaty a kultúrny program.

Obec Zlatá Baňa sa finančnou podporou Úradu vlády SR obnovila pamätník akademického

sochára Františka Gibalu „Útek z horiacej obce“ a zrenovovala okolie, v ktorom je umiestnený. Obci Zlatá Baňa bola za presadzovanie tradícií odkazu boja za národnú slobodu a proti fašizmu udelená pamätná medaila M. R. Štefánika 2. stupňa, ktorú odovzdali starostovi obce Marošovi Železníkovi členovia Ústrednej rady SZPB Benjamín Blaha z Humenného a Jozef Čorba z Prešova.

Sprievodnými akciami regionálneho spomienkového stretnutia boli statické a dynamické ukážky príslušníkov ozbrojených síl, policajného zboru, hasičského a záchranného zboru SR, zapálenie partizánskej vaty a kultúrny program.

Obec Zlatá Baňa sa finančnou podporou Úradu vlády SR obnovila pamätník akademického

Začnite s vystavovaním

Týmto tajným heslom v auguste roku 1944 gen. Rudolf Viest a gen. Ján Colian vydali rozkaz k národnoslobodzovaciemu boju.

V stredu 28. augusta 2019 si Závažná Poruba pripomenula 75. výročie SNP. Predstavitelia obce a desiatky občanov pri tejto príležitosti položili vence úcty a vďaky k vojnovým pamätníkom v Závažnej Porube. Najskôr na Polčennom, kde sa nachádza symbolický hrob štyrom porubským partizánom. Vo večerných hodinách k pomníku na nižšom konci.

Po hymne emotívne protivojnové verše predniesla Danka Kulháva. Potom partizánsku pieseň zaspievala Ženská spevácka skupina Závažnej Poruby. Starosta Pavel Beľko pri tom uviedol: „Naša obec si taktok pripomína slávne, ale pohnuté vojnové roky, ktoré preživala od augusta 1944 do 4. apríla 1945.“

Pritomní vyjadrili úctu obetiam a symbolicky sa poďakovali účastníkom protifašistického odboja. A vyhlásením sme oslovili hlavu nášho štátu prosbou, aby v našej krajine presadzovala porozumenie a podporovala všetky kroky smerujúce k pokojnému životu doma, v Európe i vo svete. Na záver pietnej slávnosti si účastníci spoločne zaspievali hymnickú pieseň Kto za pravdu horí.

– DM – D. Migala

Aj ZO SZPB Zlatá Baňa – Sekčov si zorganizovala pietnu spomienku pri pamätníku SNP na Solivare.

Akt kladdenia vencov nám kultúrnym programom spríjemnil dámsky súbor denného stacionára Dúha v Prešove, na sídlisku Sekčov. Pavol Pulík-Hreha

Ako si uctili pamiatku padlých v SNP Liptovské Revúce?

Po pietnej spomienke s básňou a spoločným zaspievaním si partizánskej hymny sa celý sprievod od Pamätníka padlým presunul do kultúrneho domu. Slávnostný príhovor predniesol podstarosta Štefan Ragula a predsedníčka ZO SZPB Marta Mastišová.

Tá vyzdvihla ako česne a hrdinky sa držali obyvatelia obce pri obrane proti nacistickým okupantom.

Vďačnosť a úctu žijúcim i padlým účastníkom SNP sme prejavili ďalšími básňami a piesňami v rámci prípravy na súťaž Medzinyky 2. sv. vojny, do ktorej sa úspešne zapájajú už viac rokov.

Vďačnosť a úctu žijúcim i padlým účastníkom SNP sme prejavili ďalšími básňami a piesňami v rámci prípravy na súťaž Medzinyky 2. sv. vojny, do ktorej sa úspešne zapájajú už viac rokov.

Obec Zlatá Baňa sa finančnou podporou Úradu vlády SR obnovila pamätník akademického

sochára Františka Gibalu „Útek z horiacej obce“ a zrenovovala okolie, v ktorom je umiestnený. Obci Zlatá Baňa bola za presadzovanie tradícií odkazu boja za národnú slobodu a proti fašizmu udelená pamätná medaila M. R. Štefánika 2. stupňa, ktorú odovzdali starostovi obce Marošovi Železníkovi členovia Ústrednej rady SZPB Benjamín Blaha z Humenného a Jozef Čorba z Prešova.

Sprievodnými akciami regionálneho spomienkového stretnutia boli statické a dynamické ukážky príslušníkov ozbrojených síl, policajného zboru, hasičského a záchranného zboru SR, zapálenie partizánskej vaty a kultúrny program.

75. výročie SNP v Tisovci

Odo dňa, keď Slováci ukázali, akým národom chcú byť, ubehlo 75 rokov, zaznelo v Tisovci pri spomienke na Výročie SNP.

Turistickí nadšenci a ich priatelia opäť v tomto roku postavili vatru, ktorá bola symbolom partizánskych vatie a spomienkou na všetky zmanené a vyhasnuté životy vojakov, partizánov, nevinných civilistov, ktorí o svoj život prišli nielen počas SNP, ale počas celej vojny. K tohtoročnej vatre prišlo okolo 160 Tisovčanov i cezpoľných. Vyjadrili tým, že náš kraj nezabúda.

Pietny akt pri príležitosti Výročia SNP sa uskutočnil v pondelok

Mírka Kojňoková, ved. odd. kultúry a športu MsÚ Tisovec

Zlatá Baňa – symbol neľudského nacizmu – vstala z ruín i popola

Zlatá Baňa, ktorá sa nachádza v západnej časti Slanských vrchov a patrí do prešovského okresu, je jednou zo 111 obcí vypálených nacistickými vojskami na území Slovenska.

Je síce pravda, že každoročne si pripomíname tieto tragické udalosti, ale k tejto východoslovenskej dedine sme sa správali tak trochu macošsky. Spomienkové podujatia boli na regionálnej úrovni, často mali iba formálny charakter a na rozdiel od iných s podobným smutným osudom, Zlatej Bani nevenovali doteraz pozornosť ani médiá, ani široká verejnosť.

V jubilejnom 75. roku od vypálenia tejto obce s bohatou baníckou tradíciou malo spomienkové stretnutie skutočne dôstojný charakter. Taký, aký si Zlatá Baňa skutočne zaslúži. Zásahu na tom mali predovšetkým dvaja ľudia – starosta Maroš Železník a predseda OblV SZPB v Prešove plk. v. v. Jozef Čorba, ktorého sme požiadali o rozhovor.

Môžete nám priblížiť udalosti v Zlatej Bani pred tridsaťročím?

– Slanské vrchy sa stali akousi baštou partizánskej činnosti na východnom Slovensku. Obyvatelia obcí na ich oboch stranách aktívne partizánom pomáhali, či už to bolo v Hanušovciach nad Topľou, Hermanovciach, Petrovciach, Červenici, Kokošovciach, Zamutove, Zlatej Bani, Lesičku alebo Tuhri. Podporovali partizánov z brigády Čapajev, ktorej bojové aktivity vyvrcholili v auguste a septembri 1944. Samozrejme, na akcie partizánov reagovali aj jednotky nemeckej armády, dislokované v tomto regióne a ich snahou bolo mať pod úplnou kontrolou celé Slanské vrchy, zamedziť kontaktom medzi obyvateľmi a partizánmi, teda zlikvidovať všetky formy pomoci Čapajevovcom a ostatným odbojovým skupinám.

Prečo však práve Zlatá Baňa zaplatila takú krutú daň?

– Nemeckým okupantom sa podarilo obsadiť predhorie Slanských vrchov a začať pravidelne hliadkovať v jednotlivých obciach a na príľahlých komunikáciách. Dňa 7. septembra 1944 sa nemecká motorizovaná hliadka pri cintoríne v Zlatej Bani dostala do prestrelky s partizánmi. Na druhý deň ráno, teda 8. septembra, prišla do dediny trestná výprava. Vojaci rabovali, zabíjali domáce zvieratá, podpaľovali domy a hospodárske objekty. Našťastie, časti obyvateľov sa podarilo utiecť do blízkych lesov, ale v obci zostali starci a starinky, matky s malými deťmi a tí, ktorí sa o vyčinení okupantov dozvedeli neskoro.

Ťažko povedať, čo by nasledovalo, ak by sa do tejto tragédie osobne nezapojoval farár Kenedič z Kokošoviec. Nemcov sa mu podarilo presvedčiť, že zaistení nie sú partizáni a ani s nimi nemajú nič spoločné a prosbami dokázal zastaviť fašistické besnenie. Mal teda nemalý podiel na tom, že za zlatobanskou tragédiou sú iba dvaja zastrelení bezmocní civilisti, ktorých telá neskôr našli pri osade v Červenici. Obyvatelia sa však dlho nevedeli spamätať z toho, ako v priebehu dvoch dní a dvoch nocí prišli o celý svoj majetok, o strechy nad hlavami a mohli sa iba bezmocne pozerieť na čierny dym z ich horiacich domov. Koľko námahy ich však stálo aj hľadanie svojich detí, ktoré sa v strachu roztrhali v lesoch?

Našťastie, napriek týmto smutným udalostiam, sa život v Zlatej Bani nezastavil, vyrástla nová obec. Tragédiu už prakticky pripomína iba pomník akademického sochára Františka Gibalu „Útek z horiacej dediny“ z roku 1953, ktorý predstavuje matku

Hovorí starosta Maroš Železník.

s malým dieťaťom v náručí a vyjadruje zúfalstvo ženy v snahe zachrániť holý život svoj a bezbranného človečička...

– Pamätník však poznačili roky a vyžadoval si už opravu. Podarilo sa ho obnoviť vďaka finančnej pomoci Úradu vlády SR a tak tu opäť máme dôstojný symbol tejto tragédie. Bude ju pripomínať ešte dlhé roky a mnohým pokoleniam. **Mnohí tradiční účastníci každoročných spomienkových stretnutí pred pamätníkom Útek z horiacej dediny konštatovali, že tohtoročná spomienka pri príležitosti 75. výročia vypálenia Zlatej Bane bola naozaj dôstojná a dobre zorganizovaná.**

– Pripravovali sme sa na to niekoľko mesiacov, najväčšiu prácu pritom odviekli samotná obec, ZO SZPB Prešov-Sekčov a Zlatá Baňa a náš oblastný výbor. Jedným zo sprievodných podujatí bol Štafetový beh Prešov – Zlatá Baňa, ktorý vznikol z iniciatívy môjho predchodcu, už nebohého Milana Sidora.

Absolvovala ho asi dvadsiatka mladých ľudí, najmä vysokoškolákov z Prešovskej univerzity. Súčasťou podujatia bolo aj kladenie vencov v lokalite Pusté pole. Je to v katastri Zlatej Bane a je to miesto, neďaleko ktorého doskakovali na pevnú zem parašutisti, z ktorých sa stali partizáni a neďaleko od tohto miesta sídlil štáb Čapajevovcov. Tento pamätník

vznikol z iniciatívy prešovských milovníkov prírody a začali ho budovať v roku 1970. Súčasťou spomienkového stretnutia bolo aj zapálenie partizánskej vatry a bohatý kultúrny program. Uskutočnil sa aj vďaka finančnej pomoci odboru kultúry Prešovského samosprávneho kraja. Ústredná rada SZPB pri tejto príležitosti udelila obci Zlatá Baňa Medailu M. R. Štefánika II. stupňa, niektorí funkcionári SZPB, miestni poslanci i pracovníci obecného úradu si prevzali pamätne diplomy a čestné uznanie.

So slávnostným príhovorom vystúpil člen ÚR SZPB a predseda Oblastného výboru SZPB v Humennom Benjamín Bláha, prítomných pozdravil aj konzul Veľvyslanectva RF v Bratislave Vitalij Kozlov. Milo nás prekvapila početná účasť členov SZPB prakticky z celého východoslovenského regiónu a veľký počet mladých ľudí. Organizované skupiny protifašistických bojovníkov prišli z Bardejova, Humenného, Košíc, Medzilaboriec, Prešova, Svidníka a Vranova nad Topľou. Spomienkového aktu sa zúčastnili aj piati generáli – členovia Klubu generálov SR, starostovia okolitých obcí, poslanci PSK a rodáci zo Zlatej Bane aj z ČR. Po oficiálnom programe nasledovalo zapálenie partizánskej vatry a vystúpenie folklórnych skupín zo širokého okolia.

Epilóg

Na pamätníku Útek z horiacej dediny je tento text: „Aby sme nikdy nezabudli na barbarské vypálenie obce Zlatá Baňa dňa 8. 9. 1944. Nepripusťme hrôzy novej vojny!“

Slová, ktoré nepotrebujú ďalší komentár. Ale predsa len ... Bude to stručný citát z vystúpenia obyvateľa Zlatej Bane a vtedajšieho poslanca MNV A. Furčáka, ktorý 8. septembra 1945, teda pri prvom výročí vypálenia Zlatej Bane, na spomienkovom stretnutí povedal: „Prežili sme krušné chvíle. Vtedy, keď sme sa bezmocne museli pozerieť na valiaci sa dym z našich horiacich domov, keď sme v lese zhládávali svoje deti, keď sme si uvedomovali, že sme stratili všetko, že Nemci nám vzali všetko a orabovali nás o všetok majetok, ale nemohli nás orabovať o ducha, ktorý v nás žije“.

Áno, Zlatá Baňa našťastie stále žije. A pripomína, čo je schopný urobiť fašizmus v jeho najhoršej podobe – nacizmu. Občania tejto obce, i keď už ide o ďalšie generácie tých, ktorí prišli o strechy nad hlavou a všetok majetok vedia jedno: že ich povinnosťou je zachovávať spomienku na svojich predkoch, na aktívnych bojovníkoch v SNP, na príslušníkoch partizánskeho zväzku Čapajev a všetkých tých, ktorí padli v boji proti nacizmu a aktívne a hrdinsky sa zapojili do odboja...

Vladimír Mezenec, snímka Juraj Szepesi

Partizánska brigáda Jána Nálepku bránila Kľak aj Prochot

Po potlačení SNP prešli vojenské jednotky i civilný odboj na partizánsky spôsob boja. Tieto skupiny operovali aj v okolí obcí Ostrý Grúň a Kľak, ktoré nemecké trestné oddiely v januári 1945 vypálili. Bola to odplata za poskytnutie útočiska partizánom. V oblasti operovali aj oddiely Partizánskej brigády Jána Nálepku.

Udalosti pred vypálením obcí opisuje vo svojej výpovedi príslušník tejto brigády Jozef Džungel, ktorý sa zúčastnil na bojoch pri Kľaku a na Vtáčniku. Informácie poskytol po vojne a sú súčasťou dokumentov v archíve VHÚ v Bratislave.

Nad Ostrým Grúňom 18. januára 1945 došli na nás Nemci so štyrmi tankami. Neodbočili však správne na Kľak tam, kde sme sa my nachádzali, ale na bočnú

lesnú cestu. Zistili, že idú zle. My sme boli na svahu pod kostolom v Kľaku, spomína vo svojej výpovedi Džungel.

Ďalej opisuje, ako sa ich šesťčlenná skupina rozhodla zastaviť postupujúce nemecké tanky. Niektorí jeho druhovia však pri tom zahynuli a ďalší utrpeli ťažké zranenia. Ošetroval ich v Kľaku Francúz, ktorý ešte nemal dokončenú lekársku fakultu.

Tesne pred vpádom Nemcov do dediny vraj dostali rozkaz, aby Kľak opustili, pretože sa obávali represálií voči rodinám a obyvateľstvu. To však nepomohlo, dedinu trestné oddiely vypálili.

Základom Partizánskej brigády Jána Nálepku bola organizátorská skupina ôsmich ľudí vrátane ich veliteľa Michala Sečanského. Tá bola vysadená na pokyn Ukrajinského štábu partizánskeho

hnutia 8. augusta 1944 na Latiborskej holi v Nízkych Tatrách.

Najskôr sa zameriavala na agitačnú činnosť v okolitých obciach a pripájali sa k nej aj vojaci s protifašistickým postojom. Brigáda, ktorá sa členila na tri prapore, oficiálne vznikla 2. septembra 1944 v Kováčovej a na jej čele zostal Sečanský.

Od októbra 1944 po ťažkých bojoch v priestore hornej Nitry sa brigáda preskupila na šesť bojových oddielov, ktoré mali dohromady približne 1000 príslušníkov. Bojové oddiely mali účinkovať v trojuholníku Zvolen, Žiar nad Hronom, Kremnica, koncom októbra sa však podľa rozkazu presunuli na Vtáčnik.

Partizáni prepadávali nemecké jednotky, podmínovovali cesty, odzbrojovali nemeckých vojakov. Pri bojových akciách sa príslušníci niektorých oddielov

prerozdelili aj do iných partizánskych skupín. Oddiel Sitno pôsobil trvalo v Štiavnických vrchoch a tri oddiely sa presunuli na Vtáčnik, kde sídlil aj štáb brigády.

Brigáda spolupracovala s Hornonitrianskou partizánskou brigádou, keď 1. oddiel 10. novembra 1944 prepadol a dočasne obsadil Nováky. Po útoku fašistických síl sa 1. oddiel presunul do širšieho priestoru obcí Kľak a Prochot, kde sa v polovici januára zúčastnil na obrane týchto obcí. V tom období fašisti vypálili obce Kľak, Ostrý Grúň, Prochot a Župkov.

Príslušníci brigády sa postupne podľa miesta ich pôsobenia spájali so sovietskymi vojenskými jednotkami, jadro brigády sa včlenilo do Červenej armády 31. marca 1945.

Pravda, 29. 7. 2019

Obyvatelov Ruska, Veľkej Británie a aj iných štátov, ktoré boli cez vojnu protihitlerovskými spojencami, požiadali, aby zhodnotili podiel svojej vlasti na víťazstve. Výsledok ukázal, že mnohí si myslia, že to bol ich štát, kto sa najviac zaslúžil o spoločné víťazstvo.

Prečo ľudia tak zveličujú význam svojho štátu na porážke nemeckého nacizmu, talianskeho fašizmu a japonského militarizmu? A čo na to hovoria sociológovia, zisťoval nórsky list Forskning.

Nikto nemá viac zásluh, ako my sami

Stále žijeme vo svete, ktorý dodnes ovplyvňujú výsledky 2. sv. vojny. Deti celého sveta, osobitne európske, sa veľmi skoro dozvedajú o tejto vojne i o úlohe svojho štátu v tomto mohutnom konflikte. Takže čo si dnes ľudia myslia o ňom sociológovia zisťovali na vzorke 1300 ľudí z 11-tich štátov (USA, krajiny bývalého ZSSR, V. Británie, Čína, Francúzsko, Austrália a Nový Zéland. Pre štáty, ktoré boli počas vojny na opačnej strane, boli určené iné otázky).

Sociológov osobitne zaujímal táto otázka. Požiadali respondentov, aby určili percento, ktorým ich štát prispel k víťazstvu. Mnohí uviedli, že to boli oni, kto zohral najrozhodujúcejšiu úlohu. V bývalých sovietskych republikách priznalo zásluhu ZSSR 75 % respondentov, vo Veľkej Británii 51 % jej respondentov a v USA 54 % amerických respondentov.

Ľuďom, ktorí pochádzajú zo

štátov Trojspolku, kládli rovnakú otázku, ibaže opačne. Do akej miery je ich vlast zodpovedná za vojnové zločiny „Osi“. Nemci uvádzali, že na 64 %, Taliani na 29 % a Japonci na 47 %.

Samozrejme, že zvyšovanie pozitív a znižovanie negatív je ľudskou prirodzenosťou. Vzniká teda otázka. Existujú reálne čísla?

Vedci podtrhujú, že sa nedá presne určiť kto má komplexne najväčší podiel na výsledku druhej svetovej vojny. V každom štáte existuje rôzna kolektívna pamäť.

Značnou zaujímavosťou tohto prieskumu bol fakt, že respondenti ani jedného štátu nepriznali viac podielu na víťazstve inému štátu ako svojmu vlastnému.

S využitím forskning.no

Kto mal najväčšiu zásluhu na ich porážke?

Ministerstvo obrany Ruska odtajnilo spisy zo začiatku 2. sv. vojny: Poľsko hrozilo Sovietskemu zväzu

Ministerstvo obrany RF odtajnilo unikátne dokumenty o udalostiach tesne pred 2. sv. vojnou a na jej začiatku, v ktorých sa hovorí o hrozbe zo strany Poľska. Materiály zverejnili v novej multi-mediálnej rubrike „Krehký mier na prahu vojny“.

Ministerstvo oznámilo, že odtajnené dokumenty svedčia o tom, „prečo v takej zložitej vojenskej a politickej situácii prijali tie alebo iné rozhodnutia“. Nová rubrika, ktorú spustili v roku 80. výročia podpísania paktu o neútočení medzi Nemeckom a ZSSR (pakt Molotov-Ribbentrop), má tiež zamedziť pokusom o falzifikáciu dejín a revízií výsledkov Veľkej vlasteneckej a 2. svetovej vojny.

Medzi odtajnenými dokumentmi je služobný odkaz náčelníka Generálneho štábu Červenej armády Borisa Šapošnikova ľudovému komisárovi obrany ZSSR Klimovi Vorošilovi. Obsahuje odhad vojnovej hrozby zo strany rôznych štátov, či už samostatných alebo v zložení vojenských zväzkov a paktov.

O závažnosti a tajnosti dokumentu svedčí fakt, že Šapošnikov ho nezveril pisárke, ale napísal 31 strán osobne. Podľa názoru sovietskych vojenských odborníkov predstavoval najpravdepodobnejšiu hrozbu pre ZSSR v tomto období nielen vojenský zväzok Nemecka a Talianska, ale aj Poľsko, ktoré sa nachádzalo v oblasti fašistického bloku.

Horiaci Král'ovský zámok vo Varšave po ostreľovaní nemeckého delostrelectva.

Šapošnikov písal: „Sovietsky zväz má byť pripravený na boj na dvoch frontoch: na západe proti Nemecku – Poľsku a čiastočne proti Taliansku s eventúálnym pripojením pohraničných krajín a na východe proti Japonsku“.

Z dokumentu vyplýva, že Nemecko a Poľsko dokázali tesne pred vojnou nasadiť spolu viac ako 160 peších divízií, vyše sedemtisíc tankov a 4,5 tisíc lietadiel. Na porovnanie, ľudový komisár obrany Vorošilov oznámil na rokovaní s britskou a francúzskou vojenskou delegáciou v máji 1939, že Moskva môže nasadiť 136 divízií a päť tisíc lietadiel.

V dokumentoch sú tiež opísané bojové operácie pri útoku na Poľsko v roku 1939. Spomienky pochádzajú od vojnového zajatca, generálporučíka bývalej nemeckej armády Hermanna Boehma, ktorý bol v čase týchto vojnových akcií náčelníkom operačného oddelenia. Napísal ich v roku 1949. Podrobne opísal, ako tajne pod rúškom cvičenia sa nemecká armáda pripravovala na útok, a tiež popísal postup aktivít vojakov pri útoku. Svedecká výpoveď nemeckého generála svedčí o urputnom odpore Poliakov, opisuje ťažký boj o Varšavu a pevnosť Modlin.

HSP 9. 9. 2019 (krátené)

Viete, že...?

...na jeseň 1943 v dedinke Potapovo pri Smolensku sa pri obhliadke mŕtvol nemeckého dôstojníka našlo päť fotografií, na ktorých bola podrobne zaznamenaná poprava Zoji Kosmodemjanskej?

Zoja, ktorá bola zadržaná v dedinke Petriščevo, keď sa pokúsila podpáliť maštal', o sebe prezradila len to, že sa volá Táňa a že predtým už podpálila nemeckú koniareň a domy s ubytovanými hitlerovcami. Nič iné sa z nej vytiahnuť nepodarilo.

Nemeckí dôstojníci, rozčúlení z jej vzdoru nariadili vyzliecť ju donaha a vytrieskať remeňmi. Podľa svedkov jej dali najmenej dvesto rán a potom ju asi štyri hodiny vodili dvaja vojaci len v bielizni po mraze až kým jej neodmrzli nohy. Uvedomme si, že to bolo v novembri 1941. Na hrudi mala tabuľku s textom „Podpaľáč domov“.

Na popravu potom zhromaždili všetkých obyvateľov dediny a celú nafotili.

...Nemci plánovali na obsadenie Brestskej pevnosti 2 až 8 hodín, no obsadzovali ju celý mesiac?

Všetko vyšlo inak, hoci útok viedol vyše dvojnásobný počet nemeckých vojakov, oproti počtu sovietskych obrancov. Pri obrane ich padlo 823.

...Stalin bol posledný, kto uzavrel pakt s Hitlerom?

Keď bol podpísaný pakt Molotov-Ribbentrop, tak s Hitlerom už mali podpísané zmluvy rôznych formátov všetky relevantné európske štáty. Sovietsko-nemecká zmluva sa od iných líšila len existenciou tajného dodatku.

V roku 1934 bol podpísaný Hitlerov pakt s Poľskom, v roku 1938 Mníchovský diktát s Anglickom a Francúzskom...

...vojská maršala Ivana S. Koneva (1. UF), ktoré vyrazili na pomoc Pražskému povstaniu, mali 980 tisíc vojakov (vrátane 76 tisíc vojakov 2. poľskej armády)? A že nastupovali proti asi 900 tisícom Nemcom?

Dnešní revizionisti tvrdia, že v tejto operácii vlastne o nič nešlo, že všetko bolo i tak rozhodnuté.

Pri bojoch v rámci Pražskej operácie (v Prahe a jej najbližšom okolí) s nemeckými jednotkami, hlavne Waffen-SS, vrátane tankovej divízie Das Reich, padlo 692 Konevových vojakov.

...Červená armáda oslobodzovala čs. územie v jeho povojnovéj podobe 235 dní?

Ak by sme do toho zarátali územie celej ČSR, vrátane Podkarpatskej Rusi, bolo by to asi o sto dní navyše.

Osloboditeľské boje ČSR teda Červená armáda viedla od 20. septembra 1944 (21. 9. 1944 – bol oslobodený Kalinov) do 11. mája 1945, keď padli posledné výstrely pri obci Milín pri Příbrami. (V stene kostolíka v obci Slivice pri Milíne je dodnes vidieť delostrelecký (či tankový) náboj, ktorému miestni hovoria „posledný výstrel 2. sv. vojny“.

Oficiálna historicko-štatistická štúdia Bez pečiatky „Prísne tajné“, ktorá bola vydaná v Moskve v roku 1993 uvádza, že celkové straty sovietskych ozbrojených síl pri oslobodzovaní ČSR dosiahli 551 432 osôb, čo vraj predstavovalo 14,8 % z celkových strát pri oslobodzovaní deviatich európskych a dvoch ázijských štátov. Trvalé straty (mŕtvi, nezvestní a zajatí) z toho činili 139 918 osôb, z ktorých 122 392 padlo a zomrelo na zranenia a choroby.

Za slobodu samotného Slovenska padlo do 3. mája 1945 vyše 65 tisíc sovietskych vojakov, čo je v podstate polovica Sovietov padlých v celej ČSR.

Iba na porovnanie si veľkosť tejto sovietskej obeť porovnaním s celkovými bojovými stratami US Army počas 2. sv. vojny. Vráťame amerického letectva dosiahli 586 628 osôb, z toho 135 576 mŕtvych.

...bol to (osobný Hitlerov priateľ) anglický kráľ Eduard III, ktorý dal súhlas na porušenie článku o demilitarizácii Porýnia?

Remilitarizácia Porýnia a jeho obsadenie nemeckou armádou sa udiala 7. 3. 1936 (Eduard III abdikoval až 11. 12. 1936). Nemecko tým porušilo podmienky Versailleskej zmluvy a Locarnských dohôd.

Remilitarizácia zmenila rovnováhu síl v Európe v prospech Nemecka a v neprospech Francúzska. Nemecku tiež umožnila agresívnu politiku vo východnej Európe.

A. Mikundová a – r –

Nemeckí vojaci prekračujú 1. septembra 1939 poľskú hranicu.

- **Banská Bystrica – Radvaň:** Mikuláš Čupka 85 a Anna Kvačeková 70 rokov.
- **Banská Bystrica – Rudlová:** Ivan Saktor 65 rokov.
- **Banská Bystrica – Stred:** Ing. Mária Levčíková 65 rokov.
- **Banská Bystrica, Tr. SNP:** Elena Kotočová 100, Ján Kriško 93, Barbora Maková 88, Juraj Chudý 85 a Anna Krnáčová 86 rokov.
- **Bardejov 1:** František Šarišský 91 rokov.
- **Bardejov 2:** Tibor Gira 70 a Ing. Milan Kučečka 45 rokov.
- **Bardejov 3:** Eva Kunstová 85, Mária Pasičniková 82 a Anna Majcherová 70 rokov.
- **Bardejov 4:** Paulina Božiková 70 a Oľga Voľanská 65 rokov.
- **Becherov:** Štefan Dušenka 70 rokov.
- **Bernolákovo:** Ružena Zajíčková 70 rokov.
- **Bratislava 3:** Jozefa Železníková 88 a Mgr. Martin Illaš 40 rokov.
- **Bratislava 12:** Eva Karvašová 87 rokov.
- **Bratislava 18:** Milan Stehlík 86, Klára Kočicová 80 a Eva Sláviková 70 rokov.
- **Bratislava 24:** Ing. Július Pavlis 92 a Ing. Ján Švigár 86 rokov.
- **Bratislava 34:** Irena Gregorová 82 rokov.
- **Bratislava 37:** Plk. Doc. PhDr. Vratoslav Mojš, CSc. 81 rokov.
- **Cinobaňa:** Zuzana Moravčíková 81 rokov.
- **Dolné Vestenice:** Arpád Kačkovič 80 rokov.
- **Galanta:** Ing. Darina Drusková 60 rokov.
- **Hniezdne:** Regina Zbušková 87 rokov.
- **Hnúšťa:** Anna Kutliaková 75, Ing. Ján Tóbiš 70 a Drahomíra Krnáčová 60 rokov.
- **Horná Súča:** Anton Mikušíneč 80, Valéria Mráziková a Júlia Faryová 70 rokov.
- **Hrachovo:** Milan Greguš 55 rokov.
- **Hrušov:** Anna Bendíková 87 rokov.
- **Jarabina:** Mária Beňová 88 a Mária Lajčáková 82 rokov.
- **Klenovec:** Mária Hrušková 90, Oľga Košútová 89, Mária Georgievo-va 70 a Ľubica Husmanová 70 rokov.
- **Kokava nad Rimavicou:** Tibor Pokorádi 85 a Eva Kalamárová 65 rokov.
- **Kordíky:** Ján Hogh 70 rokov.
- **Krivé:** Zofia Steranková 96 rokov.

- **Kríže:** Marián Smrek 50 rokov.
- **Kurov:** Lukáč Jelenovský 70 rokov.
- **Lehota pod Vtáčnikom:** Zdenka Cipovová 83 a Jozef Baláž st. 80 rokov.
- **Liptovská Osada:** Helena Čabová 84 a Ján Vlnieška 85 rokov.
- **Liptovská Teplička:** Anna Muchová 75 rokov.
- **Lovinobaňa:** Ján Salaj 85 a Jozef Púpala 81 rokov.
- **Lučenec I.:** Viera Bartoňová 85 a Antónia Fúlópová 83 rokov.
- **Lučenec II.:** Valéria Beracková 81 a Ing. Branislav Hámorník 55 rokov.
- **Lučenec III.:** Emília Strapková 70 rokov.
- **Martin – Stred:** MUDr. Anna Tomášková 75 rokov.
- **Medzibrod:** Michal Číž 82 rokov.
- **Medzilaborce:** Gregor Rim 60 rokov.
- **Melčice – Lieskové:** Emília Struhárová 90 rokov.
- **Myjava:** Alžbeta Kutáľková 81, Štefan Horák 80 a Oľga Malatinská 75 rokov.
- **Nová Baňa:** Anna Andrášiková 92 rokov.
- **Ostrý Grúň:** Božena Mičeková 70 rokov.
- **Pliešovce, gen. Mjr. A. Kordu:** Anna Valentíková 82 rokov.
- **Poltár:** Darina Kapcová 86 rokov.
- **Prešov, klub pri ZV SR:** Doc. Michal Bochin 70 a Ing. Marián Hanis 55 rokov.
- **Prievidza – HBP a. s.:** Ján Luprič 70 rokov.
- **Raslavice:** Margita Janošková 92 rokov.
- **Revúca, gen. Viesta:** Mária Šagátová 100, Elena Šimonová 87, Július Uhrín 83, Štefan Haviar 75, Ing. Petronela Bušovská 70, Magdaléna Mieskiová 60, Stanislav Brežňaník 55 a Róbert Kúdela 45 rokov.
- **Spišská Nová Ves:** Cecília Macková 100 a Štefan Bujňák 70 rokov.
- **Stará Halič:** Juraj Arvai 65 rokov.
- **Stará Ľubovňa:** Valent Kalakaj 75, Ján Barila 70 a Michal Kopčák 60 rokov.
- **Stebník:** Mária Peregrimová 91 rokov.
- **Šambron:** Peter Mindek 75 a Ján Lukacko 70 rokov.
- **Šoporňa:** Mária Benková 75 rokov.
- **Trenčín 1:** Magdaléna Kováčová 89, Viera Barátová 84, Ing. Vierslav Pelech 70, Juraj Nedorost 70 a Vincent Rajnoha 55 rokov.

- **Uderiná:** Ján Týnus 60 rokov.
- **Utekáč:** Gizela Schrenková 88 rokov.
- **Valaská:** Žana Babicová 97, Ružena Chudíková 88, Jolana Švantnerová 85, Alžbeta Galová 83,

- Lýdia Horvátová 81 a Drahomíra Groneová 70 rokov.
- **Zvolen – Centrum 1:** Ing. Jozef Pinka 60 rokov.
- **Žiar nad Hronom:** Jaroslava Hulínová 91, Oľga Abrahámová 89,

- Arpád Meszároš 89, Monika Šustero-ová 87, Kazimír Wachtarczyk 85, Oľga Ritterová 75 a Mária Kopčá-ková 70 rokov.

**Jubilantom
srdečne blahoželáme.**

Blahoželanie k storočnici

Členka našej ZO SZPB Elena Kotočová, osláví 19. októbra 2019 storočné jubileum.

Narodila sa dňa 19. 10. 1919 v Strelníkoch, obec pri Banskej Bystrici. Počas SNP pôsobila v období od 29. 8. 1944 do 23. 3. 1945 v partizánskej brigáde „Smrť fašizmu“ ako pomocníčka partizánov a ošetrovatelka. Neskôr pracovala vo Vojenskej nemocnici v Banskej Bystrici.

Bola vydatá, bezdetná. Po ukončení vojny pracovala ako pôrodná asistentka. Členkou SZPB je od roku 1978.

Za svoju činnosť v SNP dostala množstvo vyznamenaní: Pamätnú medailu k 60. výročiu SNP; Čestný odznak ČSPB; Medailu ČSPB – Zaslúžilý bojovník proti fašizmu; Medailu M. R. Štefánika III. stupňa; Medailu Za účasť v boji proti fašizmu; Medailu prezidenta RF: 70 rokov Víťazstva vo Veľkej vlasteneckej vojne 1941-45; Pamätnú medailu k 70. výročiu SNP; Odznak vojnového veterána.

Milá pani Elenka, do ďalších rokov vám prajeme zdravie a optimizmus, ktorý neustále prejavujete. Poďakovanie patrí aj vašej rodine Majerovej, ktorá sa o vás s láskou stará. **ŽIVIO!** **Eva Brozmanová**

Dojemné stretnutie

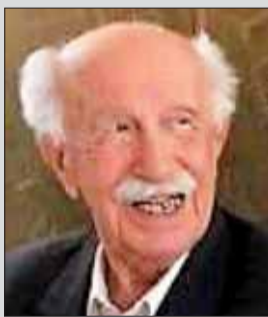
Mária Šagátová, členka ZO SZPB gen. Viesta Revúca i napriek tomu, že býva v Rozhanovciach, ktoré sú od Revúcej vzdialené 120 km, o dianie v organizácii sa zaujíma prostredníctvom členov výboru. Členkou SZPB je od jeho založenia. Pri príležitosti 100. výročia narodenia jej k peknému životnému jubileu zablahoželali členovia výboru. Súčasne jej odovzdali medailu SZPB „Za vernosť“.

Jej život nebol ľahký. Povstanie ju zastihlo v Liptovskej Tepličke, kde bývali vo vzdialenej horárni. Horáreň navštevovali partizáni, ktorým poskytovala prístrešok a stravu. Z toho dôvodu ich Nemci z domu vyhнали a manžela zajali a len vďaka šťastnej náhode ho neodviedli do koncentráku. Na oplátku jej pomoc poskytl ľudia z obce. Po vojne bývali na viacerých miestach, naposledy v Lubeníku a v Revúcej, odkiaľ sa odsťahovala k dcére do Rozhanoviec.

Návšteva členov výboru ju veľmi dojala a v srdečnom rozhovore sa zaujímala o činnosť organizácie, rozhovorila sa o živote počas povstania a prezrela si kroniku ZO SZPB a napísala do nej. My všetci sme boli z tohto stretnutia dojatí. Veď stretnúť človeka, ktorý sa dožíva 100 rokov a hovoriť s ním, je výnimočná záležitosť. S pránim dobrého zdravia do ďalších rokov sa členovia výboru ZO SZPB s ňou rozlúčili. **Š. Haviar, foto: E. Matejka**

Odišiel najstarší člen SZPB v Košiciach

Dňa 17. 9. 2019 došlo srdce jedného zo zakladajúcich členov SZPB v Košiciach 98-ročného Ing. Tibora Figaša. Počas vojny pred prenasledovaním odišiel do Budapešti a do Košíc sa vrátil v roku 1945.

Po ukončení VŠ štúdia zastával zodpovedné posty v správe mesta a medzi prvými sa zapojil do zväzu protifašistických bojovníkov. Najprv

ako učiteľ a neskôr ako riaditeľ strednej ekonomickej školy v Košiciach vychoval nespočetné množstvo zdatných ekonómov. Okrem učiva im vstúpil aj odpor voči fašizmu a jeho zločinov voči tzv. menejcenným rasám, ktoré ako príslušník židovskej komunity zažil na vlastnej koži.

Ing. Tibor Figaš bol ako riaditeľ prísny, ale čestný, pracovitý a zodpovedný. Budú nám chýbať jeho životné a hlavne osobné skúsenosti.

Za všetkých členov našej ZO SZPB Košice-Juh sme sa s ním rozlúčili 20. 9. 2019.

Čeť jeho pamiatke.

Dušan Rybanský

Navždy sme sa rozlúčili

■ **Horná Súča:** s 87-ročným Mgr. Mikulášom Medvecom.

■ **Revúca, gen. Viesta:** so 70-ročným Milanom Hromadom.

■ **Stará Turá:** s 80-ročnou Lýdiou Vráblikovou.

Čeť ich nehyjúcej pamiatke!

Skupinu „Ukrývané dieťa“ opustila ďalšia obeť

Dňa 16. septembra 2019 navždy odišla jedna z obetí holokaustu z košickej skupiny „Ukrývané dieťa“ 79-ročná JUDr. Eva Bäckerová.

Už ako malé dieťa pocítila prenasledovanie. Aj s matkou bola deportovaná do tábora Ravensbrück a tesne pred ukončením vojny do tábora Bergen-Belsen, kde sa dočkala konca vojny.

O svojich nepríjemných zážitkoch v ženskom koncentračnom tábore Ravensbrück sa JUDr. Eva Bäckerová veľmi často podelila s členmi SZPB a hlavne s mladými

ľuďmi, aby sme si všetci uvedomovali, aký krutý bol fašistický režim, aby sme nedopustili jeho návrat.

Bola aktívnou protifašistickou členkou, pracovala v medzinárodnom výbore väzňov z tábora Ravensbrück, kde bola v posledných rokoch svojho života jeho predsedníčkou. V tábore v roku 2015 nainštalovala výstavu o väzňoch zo Slovenska.

V roku 2013 sa podieľala na vydaní knihy „Ukrývané dieťa Slovensko“, ktorá je zakončená vetou z listu Jossiho Steinera: „...chcem veriť, že ukryvané deti boli len raz v histórii ľudstva a viacej nebudú...“

Čeť jej pamiatke.

Dušan Rybanský

Netradične k Výročiu SNP

Zaujímavým spôsobom sa rozhodla prispieť k oslavám 75. výročia SNP študentka Ateliéru intermédií na Fakulte umenia Ostravskej univerzity v Ostrave Erika Mészárosová. Svoju diplomovú prácu zamerala na pôsobenie žien v Slovenskom národnom povstaní.

Vzťah k dejinám 2. svetovej vojny a jej vnímanie súčasťou spoločnosťou sa zmenilo. Dlhoročným stereotypným pripomínaním akoby spoločenská pamäť otupela a málo reflektuje na ženy, ktoré zohrali svoju významnú úlohu v SNP. Erika Mészárosová sa od marca do októbra minulého roku stretávala so ženami, ktoré povstanie prežili. Počas tohto obdobia viedla s nimi rozhovory v snahe dozvedieť sa čo najviac o ich pôsobení v SNP. Na základe ich životných príbehov sa rozhodla venovať týmto ženám cyklus, ktorý prostredníctvom jej aktív obohacuje historický výskum SNP o ženský aspekt.

Svoj prvý monument venovala autorka Božene Palackovej, členke ZO SZPB Brezno č. 2, jednej z posledných žijúcich účastníčok SNP v Oblastnej organizácii SZPB Brezno, ktorá bola počas SNP spojku partizánov v hydrocentrále v Jasení. Z tohto obdobia si zachovala biely vojenský padák, z ktorého si po skončení 2. svetovej vojny ušila svadobné šaty.

Eriku Mészárosovú zaujalo najmä to, že Božena Palacková traumatickú spomienku z vojnového diania pretavila neskôr do jednej z najradostnejších chvíľ vo svojom živote, do svojho sobáša. Autorka projektu zo zachovalých svadobných šiat ušila padák, ktorý bol podvečer 25. 8. 2019 v rámci miestnych osláv 75. výročia SNP vypustený z lietadla na Predsuchú, lúku v blízkosti hydrocentrály Jasenie. Spolu s padákom dopadol na zem aj biely nákladný batoh, plný šatiek vyšívaných vetami z príbehu pani Palackovej. Šatky boli určené pre účastníkov osláv, ktorí sa tým stali pokračujúcimi účastníkmi hlavného zámeru autorky projektu, zviditeľniť a uchovať spomienku na pani Palackovú ako na jednu z mnohých žien, podieľajúcich sa na významných momentoch našej histórie.

Ján Sulej, tajomník ObIV SZPB Brezno, snímka Milan Pivovarcí

Na snímke Božena Palacková s Erikou Mészárosovou.

Pred 40 rokmi zomrel armádny generál Ludvik Svoboda

„Nikdy nezabudnite, ako ľahko ste slobodu stratili a ako ťažko a za cenu veľkého úsilia a veľkých obetí nášho a najmä sovietskeho ľudu sme ju dobývali späť.“

Ludvik Svoboda

Hrdina, ktorý nastavoval svoj život, aby sme my, naše deti a vnúčatá mohli žiť. Po boku Červenej armády oslobodzoval Európu.

A oficiálna „Pamäť národa“ ani nepoše zdravicu. Na týchto hrdinov Českej republiky (Československa) je treba zabudnúť, vymazať ich z učebníc, a možno príde doba, kedy budeme sláviť Adolfa Hitlera. Ale s tým sa my, slušní ľudia, do konca života nezmierime!

Odkaz mladým: Dnes sa snažia z pamäti vymazať všetko české, na čo sme boli právom hrdí. Ale Pravda zvíťazí! Vždy. I keď ťažko.

Vybrané z: <http://skrytapravda.cz/domaci/2759-pred-40-lety-zemrel-skutecny-hrdina-general-ludvik-svoboda-ktery-osvobodil-ceskoslovensko>

Projekt Pamätníky

Nedávno sme dostali do redakcie článok, ktorý informuje o práci žiakov, študujúcich osudy generálov Jána Goliana a Rudolfa Viesta. Správu nám poslal predseda ZO SZPB v Pohronskom Bukovci Blažej Rybár.

Hovorí sa v nej, že „my žiaci tretieho ročníka Spojenej školy – Strednej odbornej školy elektro-technickej sme sa rozhodli zúčastniť celoslovenského internetového projektu Pamätníky, pretože sa zaujímate o novodobú históriu. Tento projekt je súčasťou 1. ročníka celoštátnej súťaže Cesty za poznaním minulosti.

Budeme sa zaoberať udalosťami spojenými s jednou z najvýznamnejších kapitol našej histórie, ktorou je bezpochyby Slovenské národné povstanie. Produktom našej práce je digitálna fotografia pamätníka, ktorý sa nachádza v bansko-bystrickom regióne v obci Pohronský Bukovec a reportáž o udalostiach súvisiacich s jeho postavením. Tento pamätník je poctou stotočným generálom SNP Jánovi Golianovi a Rudolfovi Viestovi.

Informáciu o postavení pamätníka sme získali od zástupcu riaditeľa Blažeja Rybára, ktorý nám tiež bol ochotný pomôcť pri našom bádani.

V ďalšom písateľa informujú z akých prameňov čerpali svoje poznatky a na čo všetko pri svojom bádani prišli.

Dopátrali sa nielen ku koreňom založenia svojej dediny, ale aj o jej postavení pri vzniku SNP. „V miestnej škole bolo zriadené partizánske výcvikové stredisko. V lokalite Matúšová bola v auguste 1944 zriadená 1. základňa partizánskej brigády na Slovensku, ktorej velil A. S. Jedorov...“, píše a uvádzajú, že práve v ich dedine boli zajatí povstaleckí generáli J. Golian a R. Viest.

Celkovo je táto študentská práca natoľko bohatá, že každý sa po jej prečítaní začne v téme SNP a jeho organizácie omnoho hlbšie orientovať.

Študenti nenechali nič na pochybách. Dopátrali sa aj k okolnostiam vzniku tohto pamätníka v Pohronskom Bukovci.

75. VÝROČIE SNP

Ocenenie pre Rimavskú Sobotu a Gemer

V Rimavskej Sobotě v spolupráci s ObIV SZPB a ďalšími spoluorganizátormi si 27. 8. 2019 zorganizovali spomienku na 75. výročie SNP položením vencov k pamätníku osloboditeľov mesta a Gemera.

Za pochodu Padlých revolucionárov položili veniec primátor Jozef Šimko, predstavitelia okresného úradu v R. Sobotě, ObIV SZPB v R. Sobotě a ďalší predstavitelia spoločenských a politických organizácií. Za Ruskú federáciu vzdal česť padlým poradca obchodného

zastupiteľstva RF Igor Sitov. Pietneho aktu sa zúčastnil aj priamy účastník protifašistického odboja bývalý červenoarmejec plk. v. v. Ladislav Sládek.

Podujatie otvoril podpredseda ObIV SZPB Štefan Baláž, ktorý po príhovore predsedu oblastného výboru Pavla Brndiara

odovzdal mestu R. Sobotě pamätný list ÚR SZPB ako prejav dlhoročného zachovávanía a šírenia odkazu SNP nielen v meste, ale na celom Gemeri.

Špecifikom tohto kraja bolo, že jeho veľká časť pripadla po Viedenskej arbitráži fašistickému Maďarsku, ktorého teror si vyžiadaval stovky nevinných životov, ako o tom svedčia pamätníky obetí fašistov v Čiernom Potoku, Tornali... Jozef Pupalá

Nikdy nezabudneme...

V našom Lenartove sa usádza čas spomienok, návratov a stretnutí. Schádzajú sa miestni, rodáci, hostia, starší, mladší aj tí najmenší. Polný vojenský lazaret, vystavená vojenská výstroj a výzbroj vojaka z čias 2. sv. vojny, čestná stráž vojakov z KVH Bardejov umocňujú slávnostnú atmosféru pietnej spomienky a osláv 75. výročia SNP.

Po hymne SR v podaní speváckej skupiny „KALINA“ privítala spoluobčanov a rodákov, členov ZO SZPB v Lenartove a Malcove starostka Jana Bľandová.

Po autorskej básni pri pamätníku Lipa Jána Bortníka, ktorú zložil na počesť tejto udalosti a priblížil v nej časť činnosti našich rodákov – vojakov, starostka v príhovore vyzdvihla odvahu, nebojnosť a snahu mladých našich chlapcov, ktorí boli odhodlaní ísť do boja s nepriateľom i za cenu vlastného života. Čo sa, bohužiaľ, v mnohých prípadoch aj stalo.

Predseda ZO SZPB v Lenartove M. Barbulák predniesol zmenu pomenovania ZO SZPB, ktorá od 29. 8. 2019 nesie názov ZO SZPB Jána Dem-

ka. Život a dielo hrdinu priblížil Marián Dudra.

Pri tejto príležitosti bude osadená informačná pamätná tabuľa LIPA, ktorú zhotovil náš miestny rezbár Miroslav Kolbasa, s čestným pomenovaním ZO SZPB.

Záver patril speváckej skupine Javorinka s harmonikárom Antonom Kačmárom, ako aj hovoréné slovo dievčat a chlapcov skupiny Kalina v ruštine.

Po oficiálnej časti sa konala prehliadka pamätnej izby, vyhodnotenie detskej výtvarnej súťaže „Lenartov očami detí“, občerstvenie, rozhovory... Obec nezabudla ani na darček k 75. výročiu SNP, ktorým je pero a šálka s potlačou.

Mária Frandoferová, snímka Jana Frandoferová

Kedy sa roboty vysávače stanú špiónmi?

Čoraz viac domácností dnes používa „rozumných“ pomocníkov, ktorí sú napojení na internet, ktorí sú vybavení kamerami a mikrofónmi, ktorí zhromažďujú údaje a vzájomne si ich obmieňajú. Prítom nad bezpečnosťou tejto techniky pre človeka sa nás zamýšľa málo, napísali v lete nemecké noviny Frankfurter Rundschau.

Vedci z technickej univerzity v Darmstadte si uvedomili významnú okolnosť o bezpečnostnom systéme robotov – vysávačov. „Aby sa mohol samostatne presúvať po byte, zhromažďuje informácie, na základe čoho sa dá vytvoriť plán bytu... Táto medzera v systéme by pomohla po-

tenciálnemu zloduchovi diaľkovo riadiť vysávač, zadávať mu otázky o konkrétnostiach bytu... hovorí profesor Ahmad-Reza Sadegi, ktorý tvrdí, že je na to potrebný

len tzv. MAC-adresa prístroja, čo je identifikátor daného zariadenia. Vedci odhalili slabiny aj v iných prístrojoch. Napr. „mnohé údaje o človeku i o tom, kde sa pohybuje, sa dajú vyčítať z 18-tich druhov fitness náramkov, čo je osobitne kritické, pretože zhromažďujú mimoriadne citlivé zdravotné údaje,“ hovorí sa v článku. Výskumníci tvrdia, že zariadenia z USA a Európy „zväčša“ zodpovedajú bezpečnostným štandardom, avšak ázijské...?

Podľa Frankfurter Rundschau, jún 2019

HISTORICKÝ KALENDÁR

18. september 1944 – Letci 1. čs. stíhacieho pluku v ZSSR úspešne zaútočili na piešťanské letisko, z ktorého nemeckí letci ohrozovali povstalecké jednotky. Na zemi zničili 6 lietadiel.

19. september 1936 – Piešťanský zjazd HSLS vydáva manifest, v ktorom sa otvorene postavil za nemecký nacizmus a taliansky fašizmus.

19. september 1938 – Veľká Británia a Francúzsko vyzvali čs. vládu, aby odstúpila pohraničné oblasti Nemecku, v ktorých žije vyše 50 percent Nemcov.

20. 9. 1938 to čs. Hodžova vláda odmietla a 21. 9. vznikol výbor na obranu republiky. A ešte v ten deň v noci britský a francúzsky veľvyslanec ultimatívne požiadali prezidenta Beneša, aby vláda zmenila svoj postoj. Vláda to urobila a na uliciach sa proti tomu rozpúťali demonštrácie. 22. septembra odstupuje vláda Michala Hodžu, nahrádza ju vláda generála Jana Syrového. V Prahe je v uliciach 250 000 ľudí.

20. september 1938 – Historik Svjatoslav Rybas v knihe Stalin, píše na strane 695 toto: „Sovietska vláda dala **20. septembra 1938** svojmu veľvyslancovi S. Alexandrovskému pokyn, aby oznámil čs. prezidentovi Benešovi nasledujúce: Na Benešovu otázku, či ZSSR poskytne v súlade s dohodou okamžitú a účinnú pomoc Československu, poľkaľ mu Francúzsko zostane verné a vyhovie žiadosti o pomoc, môžete dať menom vlády Sovietskeho zväzu kladnú odpoveď.“

20. september 1979 – Zomrel L. Svoboda, Hrdina ČSSR (30. 9. 1944 sa stal veliteľom 1. čs. armádneho zboru v ZSSR) a prezident ČSSR v rokoch 1968–1975.

20. až 21. septembra 1938 – Anglicko a Francúzsko postavili pred ČSR ultimátum, vyhlásiac, že ak nesplní Hitlerove požiadavky a pokúsi sa brániť Tretej ríši s podporou ZSSR, tak všetok kolektívny Západ (vrátane nacistov) vyhlásia proti Československu a Sovietskemu zväzu „krížovú výpravu“.

21. september 1938 – Ľudový komisár zahraničných vecí ZSSR Litvinov vyhlasuje na zasadnutí Spoločnosti národov, že Sovietsky zväz je ochotný poskytnúť Československu okamžitú a účinnú pomoc.

21. september 1944 – 20. septembra prekročili väčšie sovietske jednotky horského streleckého zboru Andreja Vedenina karpatský hrebeň a 21. septembra oslobodzujú prvú obec na Slovensku – Kalinov.

21. september 1944 – Sústavný nemecký tlak z južného smeru do Turca si vynútil povstalecký ústup z Turca. Vážny bojový stret sa odohral na začiatku októbra 1944 v okolí Čremošného. Po ťažkých ústupoch zabránili ďalšiemu nemeckému postupu povstalecké zálohy na výšinnách Malého Šturca a pred železničnou stanicou Čremošné.

21. september 1944 – Rozkazom Hlavného veliteľa HG boli vytvorené Pohotovostné oddiely Hlinkovej gardy.

22. september 1944 – Hlavné veliteľstvo úradu SS vydalo rozkaz presunúť obnovenú divíziu SS Halič na Slovensko.

23. september 1938 – Ľudový komisár zahraničných vecí ZSSR M. M. Litvinov na Valnom zhromazdení Spoločnosti národov v Ženeve opätovne zdôraznil, že ZSSR je ochotný pomôcť Československu, ohrozeného fašistickou agresiou.

Moskva varovala Varšavu, že kvôli agresii proti ČSR anuluje zmluvu o neútočení medzi ZSSR a Poľskom.

24. september 1944 – Bola uzavretá dohoda medzi Ukrajinským partizánskym štábom, I. UF a moskovským vedením KSC, na základe ktorej sa vytvoril Hlavný partizánsky štáb pre Slovensko. Do funkcie náčelníka vyslali partizánskeho veliteľa plk. A. N. Asmolova. Veliteľom štábu sa stal K. Šmidke.

25. september 1938 – Na základe diplomatickej nóty sa poľská vláda už dožadovала územia aj okolo Čadce, Javoriny a iných menších území Slovenska.

Bratislava to najskôr odmietla, no keď sa Poľsko začalo vyhrážať „najostrejšími prostriedkami“, tak to bolo prijaté. Tým sme stratili 226 km² územia s 4280 obyvateľmi.

25. september 1938 – Prezident Beneš sa naposledy pokúsil o získanie podpory USA. Zišiel sa s Wilburom Carrrom a povedal mu, že vojna je nevyhnutná ak sa za ČSR nepostaví Francúzsko a V. Británia. Beneš požiadal W. Carra o pomoc a o odovzdanie správy F. Rooseveltovi. Beneš v nej žiadal Roosevelta o vyvinutie nátlaku na Francúzsko a V. Britániu, aby sa neobracali k ČSR chrbtom.

25. september 1941 – Ministerská rada SR sa rozhodla zvýšiť tresty za ilegálnu protifašistickú činnosť a sabotáže na trest smrti.

26. september 1944 – SNR prijíma nariadenie o generálnej previerke dôstojníckeho a poddôstojníckeho zboru armády. Predchádzali mu predsedníctva 12. 9. a 22. 9. (plus tajné rokovanie 23. 9.), ktoré riešili konkrétne chyby, nedostatky i prípady zbabelosti dôstojníkov, ktorí povstaniu narobili veľké škody.

ZRNKÁ HUMORU

O šťastí:

Mal až neuveriteľné dvojnásobné šťastie.

Vyhral prvú cenu v športke a už o dva dni stretol svoju životnú lásku.

* * *

Bež za svojim šťastím.

Keď ho nechytíš, aspoň schudneš.

* * *

V lekárni si mladík prezerá vystavený tovar

Lekárnik: – Mladý muž, môžem vám pomôcť? Chcete kondóm?

Muž: – Bohužiaľ neskoro, dva sunary prosím...

* * *

Mara sa pýta susedky:

– Počuj, ideme tapetovať obývačku, je taká veľká ako vaša. Nedávno ste tapetovali. Koľko rolí tapiet ste kúpili?

– Trinásť, odpovedá pohotovo susedka.

– Po čase sa opäť stretnú a Mara sa pošťazuje susedke:

– Počuj, kúpili sme tých trinásť rolí, ale tri nám zvýšili.

– To sedí, aj nám zostali tri, poznamená susedka.

* * *

Dve blondínky cestujú vlakom

Oproti nim sedí prešedivý, bradatý muž. Jedna hovorí:

– Počuj, to nie je kráľ Štefan?

Druhá blondínka:

– Tebe šibe. Ten zomrel najmenej pred 100 rokmi.

O nejaký čas vojde do kupé mužov známy a osloví ho:

– Ahoj Štefan! Ako sa máš? 100 rokov som ťa nevidel.

Na to blondínka:

– No... ...komu tu šibe?

* * *

Z rozhovoru kamarátok

Stretnú sa dve kamarátky a jedna, že akého má jej dcéra úžasného priateľa.

– Pred dvomi týždňami jej kúpil norkový kožuš, norkovú čapicu, k tomu úžasné rukavice, kabelku a čižmičky. Minulý týždeň jej podaroval posledný model Audi.

No a tento týždeň ju už požiadal o ruku.

– Vidiš, už začína šetriť, poučuje ju kamarátka.

* * *

Z rozhovoru kamarátov

– Prečo si stiahol žiadosť o rozvod?

– Manželka sa so mnou kvôli tomu už pol roka nerozpráva. Takú ženu už veru nenájdem.

* * *

Pozor, káva vyvoláva agresívitu!

Mal som včera 8 pív a 8 poldecí. Manželka mala medzitým doma dve kávy.

Nemáte tušenia, aká bola agresívna keď som sa vrátil domov.

pomôcky: ALILA, ATO, ALAPA, EI, AKOV, ALPE	chem. zn. mangánu	ad acta (skr.)	požije ako potravu	Alpy, po slovensky	ženské meno	autor výroky: GUY DE MAUPAS-SANT	obleklo	solmizačná slabika	ukazovacie zámeno	značka kozmetiky	opracoval diátom	značka pre nanocoulomb	vajce, po nemecky
natural mazivom						nakoniec							
						strkala							
1. časť tajničky													
	arabské mužské meno	éra						čuchový orgán				2. časť tajničky	lietadlo
		nepodkúr						štát v USA					
typ ruských lietadiel			starogrécka pohrebná obeť					sídlo v Španielsku					
			infekcia					talianiaky aperitív					
iba				hviezda súhv. Veľký voz				klame, po česky					
				zn. čistiaceho prášku				zn. čistiaci prášku					
mužské meno					sídlo v Nigérii						chem. zn. irídia		
					modifikácia						mužské meno		
	balkánska dutá miera					nezištne							
	hmyz podobný včele					horská osada							
ofúkal dymom							staršia stíhačka						zvedavo pozerať
							EČV Rožňavy						
3. časť tajničky										pero na ozdobné písmo			
liehovina z ryže					požíval								
										sečná i bodná zbraň			

Správne vylúštenie tajničky z č. 18 znie: **Čím viac miluješ, tým viac trpíš.** Knihu posielame **Miroslavovi Kyselovi z Banskej Bystrice.**

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: **Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72 Bratislava, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.**